తెలుఁగు రచన
తప్పుల దిద్దుబాటు
వ్యాసరచనకు సూచనలు 1

1. ఏశీర్షిక (Title of the subject) ను బట్టియైన రచన వ్రాయుటకు ముందా శీర్షికయర్థమును విషయ వ్యాప్తిని (Scope of the subject matter) బూర్తిగ యోచింపకయే మనస్సునకు ముందుగాఁ దోఁచిన యంశము లను వ్రాసివేయుట విద్యార్థుల యందొక ముఖ్యదోషము. మద్యపాన నిషేధమును గుఱించి వ్రాయుమన్నప్పుడు మద్య పానమువలని కీడులను మాత్రము వ్రాయుట, వయోజన విద్యనుగుఱించి వ్రాయుమన్నపుడు విద్యవలని లాభములను మాత్రము విపులముగా వ్రాసి, ఉన్నతపాఠశాలా విద్యను గుఱించి వ్రాయుటయు నిట్టి దోషమున కుదాహరణములు.

2. రచనాశీర్షికను బూర్తిగ నర్థముచేసికొన్న పిమ్మట విషయ విభాగము చేసికొని (a) ప్రవేశకము (Introduction) క్రింద నొకటి రెండు ముఖ్యాంశములను (b) విషయ వస్తువు (Matter or body of the composition) నాలుగైదు వేఱు వేఱు అంశములను, (c) ఉపసంహారము (Conclusion) క్రింద నొకటి రెండంశములను గుర్తించి కొని, స్థూలాంశములను గుప్తముగ వ్రాసిపెట్టుకొనుట మేలు.

3. అఱువది, డెబ్బది పంక్తులలో ముగింపవలసిన వ్యాసమునకుఁ బది పంక్తులకు మించని ప్రవేశకమును వ్రాయఁ దలఁచుకొన్న విషయమును బరిచయము గావింపుచు వ్రాయవలెను. పిమ్మటఁ బ్రధానవిషయవస్తువును గుఱించి నాలు గైదు పరిచ్ఛేదములలో (Paragraphs) నాలుగైదుభిన్నాంశములను గుఱించి విపులీకరించి విషయపుష్టిని గలిగింపవలెను. ఏదో యొక యంశమును మాత్రము వివరించుట విద్యార్థులలోఁ గానవగు దోషము. భాషలో నెగుడుదిగుడు లుండరాదు. కొందఱు దమకుఁబూర్తిగ వశములోలేని గాంభీర్య శైలితో నారంభించి కొన్నితావుల మిక్కిలి పేలవముగ వ్రాయుదురు. సూటియైన భావములను ధారాళమై సరళమై దమకుఁ బరిచితమైనశైలిలోఁ దమ తరగతికిఁ దగిన స్థాయిలో వ్రాయవలెను. ఆడంబరముతోఁగూడి యసహజమైన శైలిలో వ్రాయుదోషము పెక్కండ్రలోఁ గానవగును. ముందు వ్రాయవలసిన యంశములను వెనుకను, వెనుకటివానిని ముందును నల్లరిబిల్లరిగా వ్రాసివేయక క్రమమునుబట్టి యంశములను వృద్ధిపొందింపవలెను. భాషా సంప్రదాయమునుబట్టి జాతీయములను (idioms) సామెతలను (proverbs) నడుమ నడుమఁ బొందుపఱిచినచో రచనకు నందమును మాధుర్యమును చేకూఱును. వ్రాసినమాటనే పెక్కుమార్లు వ్రాయుట (Repetition) యొక దోషము - వైవిధ్య ముండవలెను (Variety). విషయదారిద్ర్య మెట్టి దోషమో భాషాదారి

ద్రవ్యము గూడ నట్టిదియే. కాన శబ్దదోషములును, వర్ణక్రమ దోషములును, సంధిసమాసదోషములును, వాక్యాన్వయ దోషములును (Mistakes in sequence of subject, predicate etc.) లేకుండ చూచుకొనవలెను. పరీక్షాధికారి మనస్సునకు దురభిప్రాయమును (bad impression) కలిగించెడి రచనాఫలితములను విద్యార్థులు గుర్తించుకొనవలెను. స్పష్టమైన వ్రాత యావశ్యకతను గుఱించి (Clear hand writing) వేఱుగ వ్రాయనక్కఱలేదు. ప్రధానవస్తువును గుఱించిముగించి, యుపసంహార వాక్యములు వ్రాయకుండ విడువరాదు. చివర నొక పరిచ్ఛేదములో రచయితలు తమ యభిప్రాయములను గాని, తమ కర్తవ్యములను గాని వివరించుచుఁ గొలఁదిపంక్తులలో ముగింపు మాటలు వ్రాయవలెను.

4. పరీక్షాధికారులు విషయవస్తువు (matter) నకును, ప్రదర్శనాపద్ధతికిని (Manner) మొత్తపుటభిప్రాయము (General impression) నకును (శుభ్రత, స్పష్టత, వ్రాత) విలువకట్టుదురు గాన నీవిషయములందు విద్యార్థులు పరాకు జెందరాదు.

సామాన్య భాషా దోషములు II

1. ఒత్తుగల యక్షరములలో, బెక్కుతప్పులు వ్రాయుచున్నారు. కాన విద్యార్థులీ క్రిందిపదములను బలుమాఱు చూచి మనస్సునకుఁ బట్టించుకొనవలెను.

విద్యాగంధము	పాఠము	ఉచ్చారణ
వ్యాఘ్రము	భ్రష్టుఁడు	విద్యుచ్ఛక్తి
భాగ్యము	దుఃఖము	మధ్యాహ్నము
భక్షించుట	నిర్బంధము	స్తంభము
భేదము	సంబంధించు	సంఘము (Society)
సమర్థుఁడు	అవలంబించు	ప్రఖ్యాతి
శ్రేష్ఠము	గాఢము	గృహస్థుఁడు
ప్రధానము	శత్రుఘ్నుఁడు	శీఘ్రము
ధిక్కరించు	నిశ్శబ్దముగా	బోధ
ఘనుఁడు	ఉచ్ఛ్వాసము	ఫలము

2. థ, ధ లలో నొకదాని కొకటి వ్రాయుట తప్పు

"థ" గలపదములు :— కథ, ప్రథమము, చతుర్థము, తిథి, పథము, స్థానము, స్థిరము, తథ్యము, స్థూలము, శపథము, మథించు, అతిథి, దేశస్థులు, గ్రంథము, యథార్థము, విద్యార్థి, అర్థము (=కొఱకు, ధనము) అవస్థ. ధ గల పదములు :- అంధుఁడు, బధిరుఁడు, బుధుఁడు, బాధ, అర్ధము (=సగము, ముక్క) ధనము, ధాన్యము, ధార, బద్ధము, సన్నద్ధము.

3. శ, ష, స, వర్ణములలో తప్పులు వచ్చుచున్నవి. ఈ క్రిందిపదములు పరిచయము గావించుకొనుఁడు.

ఆస్వాదించుట	శాశ్వతము	ఉష్ణము
సెలవు	శ్రుతి	శాసనము
పరశురాముఁడు	శిశువు	స్మృతి
శూద్రుఁడు	నిశ్చయించు	రశ్మి
సులభము	ఆలస్యము	శునకము
శృంగారము	సంశయము	ఆసక్తి
రహస్యము	శిరస్సు	విషయము
శబ్దము	ఆకాశము	అస్వస్థత
శుశ్రూష	శీతలము	ప్రస్తుతము
శిష్యుఁడు	సీత	ఆవేశము
శ్మశానము	ప్రకాశించు	శ్వాసకోశము

అభ్యసించు, నివసించు, ప్రవేశించు మొదలగు క్రియాపదములలో సందేహము కలిగినచో, నాపదముల నామవాచక రూపములగు అభ్యాసము, నివాసము, ప్రవేశములను దలఁచుకొని యాపదములలో నే యక్షరమున్న దానినే క్రియారూపమున వాడవలెను. ప్రశంస = ప్రశంసించు; విశ్వాసము = విశ్వసించు; ఉద్దేశము = ఉద్దేశించు;

4. ట, ఠ లలో నొకదానికొకటి వ్రాయుట తప్పు. ఈ క్రింది ఒప్పులను చూడుఁడు.

కష్టము, సృష్టి, ఇష్టము, పటిమ, షష్టి (=60) దృష్టి, పాట, అష్టమి, అదృష్టము, షష్ఠి (=6) జ్యేష్ఠుఁడు, నిష్ఠురము, ప్రతిష్ఠించు.

౫. తెలుఁగు పదముల మొదట య, ఙ, ళ, వు, వూ, వొ, వో లుండవు. కొన్ని సంస్కృతపదముల మొదట తప్పుగా వు, వూలు వాడుచున్నారు.

తప్పు	ఒప్పు	తప్పు	ఒప్పు
వొకటి	ఒకటి	వుద్యమించు	ఉద్యమించు
వద్ద	ఒద్ద	వుద్ధరించు	ఉద్ధరించు
వుప్పు	ఉప్పు	వుపాధ్యాయుడు	ఉపాధ్యాయుఁడు
వుత్తరము	ఉత్తరము	వుత్తమము	ఉత్తమము
వూరు	ఊరు	వూహ	ఊహ
యడల	ఎడల	వుత్తీర్ణులు	ఉత్తీర్ణులు
వుపయోగము	ఉపయోగము	వూరక	ఊరక
యెవఁడు	ఎవఁడు	యేనుఁగు	ఏనుఁగు
వప్పగించు	ఒప్పగించు	వోపిక	ఓపిక
వుండలేదు	ఉండలేదు	వుదయము	ఉదయము

౬. వర్ణక్రమాదిదోషములతో నీ క్రింది పదములు వ్రాయుచున్నారు. కాన ఒప్పురూపములు గుర్తించుకొనుఁడు.

యజ్ఞము	గృహాము	బ్రాహ్మణుఁడు
జ్ఞానము	సన్యాసి	బృహాస్పతి
చికిత్స	తీక్ష్ణము	దార్ఢ్యము
పతివ్రత	దారిద్ర్యము	తల్లిదండ్రులు
మౌనము	ప్రాతఃకాలము	కొంచెము
ఆశ్చర్యము	బ్రహ్మదేవుఁడు	అవసరము
సహాస్రబాహుఁడు	కృత్యము	యథేచ్ఛముగా
ఆజ్ఞ	అర్జునుఁడు	సమృద్ధి

విద్యుచ్ఛక్తి	తృప్తి	చంచలస్థితి
శరచ్చంద్రిక	వెండ్రిక	భగవచ్చింత
కూ్రరుఁడు	స్తుతించు	శుభ్రత
వర్ణము	ప్రతిజ్ఞ	తత్క్షణము(వెంటనే)
మాహాత్మ్యము	విఘ్నము	నిగూఢము

7. "ృ" వర్ణము ఉకారముతోడి హల్లు మీాదచేర్చ రాదు. కృష్ణుడు తుృప్తి - ఇట్లు వ్రాయరాదు.

ఐగుర్తు (ై) తావత్తు (ై) లను తారుమారు చేయ రాదు. కొమార్తె, నేస్తము, సైగ, పైకము, అట్లైన, ఎత్తైన.

ఒత్తుగల బకారమునకే తలకట్టుండును. కాన భ్రహ్మభంధువులు, భలము, అని వ్రాయరాదు. బక్షించు, బద్రము, అబ్యసించు అని వ్రాయరాదు. భక్షించు, భద్రము, అభ్యసించు, అనుటసరి.

సున్న (బిందువు) పూర్వాక్షరముతోనే యుండును. కాన "కుంభములో"కు పైపంక్తిలోవ్రాసి రెండవపంక్తి మొదట "ంభ"ము అని వ్రాయరాదు.

కొందఱు ఘ, షు లకును ఋ, ౠలకును భేదమెఱుఁగకున్నారు. మేఘము, జిగీషువు, ఋతువు, ఋణము. వ, మ, య లలో తలకట్టు తప్పుగా నిడుచున్నారు. వ, మ లలో తలకట్టు సరిగా బిందువుతలమీాఁదికి వచ్చును.

తెలుఁగు పదములచివర బిందువుండదుగాన వనం, బలం, ఆరోగ్యం—ఇట్లు వ్రాయరాదు.

వాక్యారంభమున గడచిన, గనుక, గావున, గాని అని వ్రాయరాదు. కడచిన, కనుక, కావున, కాని అనియే వ్రాయవలెను. సంధి స్థలములలో "క" "గ" గా మాఱును.

శకటరేఫము తెలుఁగు పదములలో మాత్రమే యుండును. కాన ఇతరపదములను దెలియక శకటరేఫముతో వ్రాయరాదు. తెలుఁగు పదములలో ద్విత్వరేఫమును శకటరేఫముగానే వ్రాయవలెను. గొఱ్ఱె, అఱ్ఱు,

రోడ్డు, అసలు, ఖర్చు, ద్వారా, రోజా, ప్లైము మొదలగు నన్య భాషాపదములు వ్రాయరాదు.

సంధి III

1. తెలుఁగులో రెండచ్చులొకదానికొకటి చేరినపుడు మొదటిది లోపించి రెండవ యచ్చుస్థానమున నిలుచుట సంధి యగును.

వచ్చెను (న్ + ఉ) + అతఁడు = వచ్చెన్ + అతఁడు = వచ్చెనతఁడు. అకారము మీఁద పెక్కుమార్లును. ఇకారము మీఁద సాధారణముగాను సంధియుండదు. దీర్ఘాచ్చుల మీఁద సంధియుండదు.

ఆ, ఈ, ఊ, ఏ, ఐ, ఓ, ఔలు దీర్ఘాచ్చులు. ఎ, ఒ, లు గూడ దీర్ఘాచ్చులతో సమానములు. కాన వీనిమీఁద అచ్చువచ్చిచేరినపుడు 'య' ఆగమముగా వచ్చును. (= ఆగమ మనగా మిత్రుఁడువచ్చి ప్రక్కను కూర్చున్నట్లు దాని ప్రక్కనున్న అచ్చుతోఁ గలిసిపోవుట)

నీవా+ఇట్లంటివి = నీవా + య్ + ఇట్లంటివి=నీవా యిట్లంటివి.

మీా + ఊరు = మీాయూరు

ఎటులో + ఎఱుఁగను = ఎటులోయెఱుఁగను

ఏ + ఏదేశము=ఏయేదేశము

వానికై +ఇంత = వానికైయింత.

2. అకారసంధి :-

ఆకు, అయ్య, అన్న, అప్ప, అమ్మ, ఎడు, అంత, ఏసి, మొదలగునవి చేరినపుడు తప్పకసంధియగును. చింత + ఆకు చింతాకు, రామ+అయ్య=రామయ్య, మూర+ఎడు= మూరెడు.

మొదటిపదము స్త్రీని దెలుపునదైనను, తత్సమ పద మైనను, సంబోధనమును దెల్పునదైనను, నిశ్చయమును దెల్పునదైనను సంధిలేదు.

అమ్మ+ఎక్కడ=అమ్మయెక్కడ

హంస+ఏది=హంసయేది

మిత్రమ+ఇటురమ్ము=మిత్రమయిటురమ్ము

నీవ (=నీవే)+అంటివి=నీవయంటివి

అకారముపై సంధికాని తావులే చాలహెచ్చు:

వ్యతిరేకక్త్వార్థకముల మీాఁదను (చేయక, వ్రాయక మొ॥) మేన, పుట్టిన మొ॥ వానిమీాఁదను, సంధివైకల్పికము (ఒకమాఱువచ్చును. ఒకమాఱురాదు)

చూడక+ఉండెను=చూడకుండెను, చూడకయుండెను.

పుట్టిన+ఇల్లు= పుట్టినిల్లు, పుట్టినయిల్లు.

3. ఇకారసంధి :

మధ్యమపురుష ఇకారముమీఁద సంధితప్పదు :

వచ్చితివి + అని = వచ్చితివని

ఇతరపురుషములమీఁది ఇకారమునకు వైకల్పికము

వచ్చితిమి + ఇపుడు = వచ్చితిమిపుడు, వచ్చితిమియిపుడు

వచ్చిరి + అపుడు = వచ్చిరపుడు, వచ్చిరియపుడు

ఏమి, మఱి, అది, అవి, ఇది, ఇవి, ఏది, ఏవి, షష్ఠీవిభక్తి "కిన్" (ఆనతి, చేయని, ఒకటి, ఎనిమిది, తొమ్మిది, పది) మీఁది ఇకారమునకు సంధి వైకల్పికము

ఏమి + అంటివి = ఏమంటివి, ఏమియంటివి

అది + ఏమి = అదేమి, అదియేమి

వానికిన్ + ఒక = వానికొక (సంధియైనది) వానికినొక (సంధి లేదు) క్త్వార్థకఇకారమునకును, సాధారణముగా ఇతర ఇకారమునకును సంధిజరుగదు.

వచ్చి + ఇచ్చెను = వచ్చియిచ్చెను.

భూమి + అంతయు = భూమియంతయు.

లక్ష్మి + అమ్మ = లక్ష్మమ్మ, మామిడి + ఆకు = మామిడాకు మొదలగుచోటులందు సంధి తప్పదు.

4 ఉకారసంధి :

ఉకారముమీఁద సంధి తప్పకజరుగును. ఇట్టిచోటుల యడాగము కొంత మాత్రమును జేయరాదు.

అతఁడు + అనెను = అతఁడనెను.

విభక్తి ప్రత్యయములలో నున్, కొఱకున్, కున్, అందున్ అనువాని మీఁదను, క్రియకు చున్ చేరగా నేర్పడిన

శతౄర్థకము మీఁదను (చూచుచున్) సంధి వైకల్పికము (=సంధి యైన రూప మొకటి, కాని దొకటి)

నన్నున్+అడిగెన్=నన్నడిగెన్, నన్ను నడిగెన్

నాకొఱకున్+ఇచ్చె=నాకొఱకిచ్చె, నాకొఱకునిచ్చె

నాకున్+ఏది=నాకేది, నాకునేది

ఇంటియందున్+ఉన్న=ఇంటియందున్న, ఇంటియందునున్న,

చూచుచున్ + ఏగెన్ = చూచుచేగెన్, చూచుచునేగెన్.

రామున్+అడిగెన్, రామడిగెన్ కాదు. ననున్+అడిగెన్, ననడిగెన్, కాదు)

5. విభక్తిప్రత్యయములు నామవాచకములమీఁదను సర్వనామములమీఁదను జేర్పఁబడును. ఈ ప్రత్యయములు తత్సమ పుంలింగ పదములపై వాని ద్వితీయావిభక్తిరూపము మీఁదను (రామునిᐩతో, కృష్ణునిᐩకొఱకు) తెలుఁగు పదములపై వాని ప్రథమావిభక్తి రూపముమీఁదను జేరును (గుఱ్ఱము+తో)

ఇల్లు, ఊరు, చేయి, మొదలగు పదములపై విభక్తి ప్రత్యయములు చేరినపుడా ప్రత్యయములకు ముందు ఇ. టి, తి, వర్ణములు కొన్ని మార్పులతోఁ జేరును. ఈయక్షరములకు ఉపవిభక్తులని పేరు. ఈయుపవిభక్తులను జేర్చుకొనుపదములు ఔపవిభక్తికములు.

ఔపవిభక్తిక పదములను సామాన్య విభక్తులతో వ్రాయరాదు.

ఈక్రింది రూపములు సరియైనవని తెలిసికొనుఁడు.

ఊరు + న + ని = ఊరిని   కాలు + ఇ + ని = కాలిని

గోరు + టి + ని = గోటిని   నోరు + ఇ + ని = నోరిని, నోటిని

త్రాడు + టి + ని = త్రాటిని   ఏఱు + టి + ని = ఏటిని

అన్ని + టి + ని = అన్నిటిని   ఎనిమిది + టి + ని = ఎనిమిదిటిని

అన్నింటిని   ఎనిమిదింటిని

కన్ను + ంటి + ని = కంటిని   మిన్ను + ంటి + ని = మింటిని

అఱ్ఱు + తి + ని = అఱితిని   గోయి + తి + ని = గోతిని

6. సంస్కృత నామవాచకములమీఁద త్వ, వత్, మత్, మొదలైన ప్రత్యయములును, తెలుఁగు నామవాచకములమీఁదను, విశేషణములమీఁదను, తనము, ఱికము, ఇమి, ఉక, కాఁడు, కత్తె, ఈఁడు, అరి, ఎడు, మొదలగు ప్రత్యయములును చేరుటచే తద్ధితము లేర్పడును. తెలుఁగు పదముల మీఁద సంస్కృత ప్రత్యయములు చేర్చిగాని, తాఱుమాఱుగా గాని వాడరాదు. అల్పతనము, మేలుతరము ఇట్టివి తప్పులు.

ప్ర, పర, అప, అవ, నిర్ మొ॥ ఉపసర్గలను సంస్కృత పదములకు ముందుమాత్రమే చేర్పవలెను. ఉదా: ప్రతిదినము అపఖ్యాతి, పరమప్రీతి, నిర్దయ. మొ॥

నామవాచకము (సంస్కృతపదములు)	తద్ధితము
సాధు	సాధుత్వము
ధీర	ధీరత్వము
రాజ్ఞీ	రాజ్ఞీత్వము
చక్రవర్తి	చక్రవర్తిత్వము

ధన	ధనవంతుఁడు
బుద్ధి	బుద్ధిమంతుఁడు

తెలుఁగుపదములు

గొప్ప	గొప్పతనము
బీద	బీదతనము
వేడి	వేడిమి
నడవడి	నడవడిక
వేఁట	వేఁటకాఁడు
కల్లరి	కల్లరీడు
జూదము	జూదరి
కుంచము	కుంచెడు

7. తెలుఁగు పదములలో కళలను ద్రుతప్రకృతికము లను నెఱుఁగక చాలతప్పులు వ్రాయుచున్నారు. కొన్నిపద ములచివర సహజముగా, ను, ని అక్షరములుండును. ఆయక్షర ములు తీసివేసినచో నా పదముల కర్థముండదు. పేను, మీను, చేను, బోను మొ॥

ఇట్టివిగాక విభక్తి సంబంధముగా, న్, ను, ని, చేరు పదములు ద్రుతప్రకృతికములనఁబడును. న్, ను, ని, ప్రత్యయ ములు ద్రుతములనఁబడును. ఇవి యవసరమున్న నుండి లేనిచో దొలఁగిపోయినను శబ్దముచెడదు. ఉదా:-హరిని - హరి, గుఱ్ఱ మును - గుఱ్ఱము. ద్రుతము చివరలేని పదములు కళలు. కళలకు సంధియగుచో నగును. లేనిచో యడాగమమగునుకాని కళమీఁద అచ్చుచేరినపుడు నకారము చేర్చరాదు. లేక + ఏ= లేకయే-(లేకనేఅనరాదు) ఈక్రిందివి కళలు: విభక్తిప్రత్య

యములలో, డు, ము, వు, లు, కూర్చి, కై, పట్టి, యొక్క, సంబోధనములును, క్రియలలో చేసిరి, చేసితిమి, మొదలగు ప్రథమ ఉత్తమపురుషముల బహువచనములును, చేసితివి, చేసితిరి మొదలైన మధ్యమ పురుషైక వచన బహువచనములును.

అవ్యయములలో, తిని, చేసి మొదలైన క్త్వార్థకములును, చేయక వ్రాయక మొ॥ వ్యతిరేకక్త్వార్థకములును, ఈక్రిందిపదములును కళలు, అన్ని, కొన్ని, ఇన్ని, పలు, పెక్కు, నీ, నా, మన, ఇందఱు, అందఱు, కొందఱు, పెక్కుఱు పలువురు, అది, అవి, మొ॥ ఏమి, తాము, తమరు, మేము, మెత్తని, తెల్లని, నల్లని, సన్న, చిన్న, ఇంచుక, కొంచెము, బళి, అయ్యో, అకట, అప్పుడు, మొ॥ అటు, మొ॥ ఏల, ఊరక, మిన్నక, ఒండె, మఱి, ఒకో, కాని, కాఁబట్టి, లేక, వేగ, మిక్కిలి.

వాఁడు + ఏగెను = వాఁడేగెను.

నీకై + ఇంతశ్రమ = నీకైయింతశ్రమ

లేక + ఉండెను = లేకయుండెను

మిక్కిలి + అన్యాయము = మిక్కిలియన్యాయము.

8. ఈ క్రిందివి దృత ప్రకృతికములు :

విభక్తి ప్రత్యయములలో నిన్, నున్, లన్, చేతన్, చేన్, తోడన్, తోన్, కొఱకున్, వలనన్, కంటెన్, కిన్, కున్, లోన్, లోపలన్, అందున్, ("అందు" కళయని పూర్వకవి ప్రయోగములున్నవి) నన్.

అవ్యయములలో చున్, అన్, డున్, ఇనన్, అంత ములు (చూచుచున్, చేయన్, చేయుడున్, చేసినన్)

క్రియలలో ఉత్తమపురుషైక వచనములును, చేయుదున్, చేసెదను, భూతతద్ధర్మార్థకములలో ప్రథమపురుషైక వచనములును చేసెన్, చేయున్.

ఎడున్, తన్ అంతమందుఁగల ఆశీరర్థకములును, కలిగెడున్, కావుతన్, నేను, తాను, ఎంతయున్, కూడన్, మాఱ్కన్, పోలెన్, వలెన్, కానన్, కావునన్, కాబోలున్ గ్రక్కునన్, క్రమ్మరన్, మరలన్, కనుకన్, దనుకన్, దాకన్, మఱియున్, పిమ్మటన్, పిదపన్, తరువాతన్, మీఁదన్, వెండియున్, అంతటన్, కడున్, ఇఁకన్, ఎందేన్, ఎట్టకేన్, ఎట్టకేనిన్, ఎట్టకేలకున్, మిగులన్, వెంటన్, వెంబడిన్, చాలన్, అటన్, ఎడలన్, కాన్, కన్ (బాగుగాన్, అందముగన్) రాన్, అటులన్, మొ॥ ఉన్, నున్, (సముచ్చయములు, సీతయున్, రాముడునున్) ఐనన్, పైన్, పైకిన్, తిరుగన్, తప్పన్, అయ్యేన్.

ద్రుతముమీఁద అచ్చు చేరినచో సంధికాదు. నకార పొల్లుమీఁద వెనుకవచ్చిన అచ్చు నిలుచును.

ఉ: మీఁదన్ + ఏమాయె = మీఁదనేమాయె.

మీఁదేమాయె. అని సంధిచేయరాదు.

ఇఁకన్, ఎట్టకేలకున్ అనువానిలో మాత్రము సంధి వైకల్పికముగా జరిగి ఇఁకేమి, ఇఁకనేమి వంటిరూపములగును, ద్రుతముమీఁద క, చ, ట, త, ప, లు చేరినచో నవి గ, జ, డ, ద, బ, లుగా మాఱును. క్రొత్తగా నేర్పడిన గ, జ, డ,

ద, బ, లకు ముందున్న ద్రుతము అరసున్నగనో నిండుసున్నగనో మారును.

కావునన్ + కరుణతో = కావునఁగరుణతో, కావునం గరుణతో. ద్రుతముమీఁద క, చ, ట, త, ప లుగాక ఇతర వర్ణములు చేరినపుడు ద్రుతములోపించుట కలదు.

కావునన్ + జగడము = కావునజగడము

పిమ్మటన్ + మరచితిని = పిమ్మట మరచితిని

సూచన : ద్రుతముమీఁద నచ్చు చేరినపుడు యడాగమము చేయుట విద్యార్థులు తరచుఁ గావించు పెద్దతప్పు (కనుకయిట్లు, తప్పు)

9. ఉకారాంతపదముమీఁద "కు" ప్రత్యయము చేరుచో దానికిముందు న కారముచేరవలెను.

రాజు + కు = రాజు + న + కు = రాజునకు

షష్ఠీ తత్పురుషసమాసములో ఉకార, ఋకారములకు అచ్చు వచ్చి చేరుచో ముందు ను గాగమమగును.

రాజు + ఆనతి = రాజు + ను + ఆనతి = రాజునానతి.

కర్మధారయసమాసమున, ము వర్ణమునకు పు, ంపు లు వచ్చుట ఉకారముమీఁది అచ్చునకు "టు" వచ్చుట జ్ఞాపక ముంచుకొనవలెను.

ఉ: మదపుటేనుగు - ఇచ్చకపుమాట.

10. రెండుగాని యంతకంటె నెక్కువగాని పదముల నేకపదముగాఁ గూర్చి సమాసములు చేయుటలో విద్యార్థులు పెక్కుతప్పులు చేయుచున్నారు.

సంస్కృతపదములను తెలుఁగుపదములతో సమసింప రాదు. కేవల సంస్కృతపదములకు సంస్కృతసంధిసూత్రము లవలన సమాసములు చేయవచ్చును. అట్టివి, సిద్ధసమాసములు. రాజ+అజ్ఞ=రాజాజ్ఞ. తత్సమపదములకు తత్సమ పదములతోను తెలుఁగుపదములతోను సమాసముచేయ వచ్చును. వీనిలో తెలుఁగుసంధిసూత్రములే వాడనగును. రెండును తత్సమపదములే యైనచో నది సాధ్యసమాసము. ఉ: రాజునాజ్ఞ.

తత్సమములకును తెలుఁగులకును సమాసము మిశ్రమము. ఉ: రాజునానతి. రెండును తెలుఁగుపదములైనచో ఆచ్ఛికసమాసము. జేనియాన. కేవల సంస్కృతపదములతో తెలుఁగుపదములను గూర్చి సమసింపరాదు గాన, సంస్కృత పదములను దెలిసికొనుటెట్లు, వానిని దత్సమములుగా మార్చుకొనుటెట్లు అను విషయ మెఱుంగవలెను.

తెలుఁగు పదములకుఁ జివర విసర్గముగాని, హల్లుగాని యుండదు. మనః, జ్ఞానమ్, వాక్ మొదలగునవి సంస్కృత పదములే. ఎ, ఒ, చ, జ, ఱ ఁ:— ఈ యాఱును సంస్కృతమునలేవు. కాన నీ వర్ణములు గల పదములు తెలుఁగు పదములు

ఉదా. ఎవఁడు, ఒకటి, చాప, జాతర, ఏఱు, మీఁద.

తెలుఁగునకు వర్ణములు ముప్పదియాఱే. శకటరేఫముతోఁగూడి ముప్పదియేడు. సంస్కృతమునుండి, ఋ, ౠ, ఌ, ౡ, ః, ఖ, ఘ, ఙ, ఛ, ఝ, ఞ, ఠ, ఢ, థ, ధ, ఫ, భ,

శ, ష అను నీ పందొమ్మిది అక్షరములును తెలుఁగులోనికి గ్రహింపఁబడినవి. కాన ఈవర్ణములుగల పదములు సంస్కృత పదములే. (వీనిలో ఋ్రూ, ఌ, ౡ, లు వాడుకలో లేవు.)

రథః కృష్ణః, ఋణమ్.

సవర్ణదీర్ఘసంధి, గుణసంధి, వృద్ధిసంధి, యణాదేశసంధి, మొదలైన సంస్కృత సంధిసూత్రములచే నేర్పడిన సమాస ములలోని పదములన్నియు సంస్కృతపదములే. విద్యా + అర్థి = విద్యార్థి, అస్మత్ + గురుః = అస్మద్గురుః, గంగా + ఉదకమ్ + గంగోదకమ్.

ప్ర, పర, అప, అవ, అను, సమ్, నిర్, దుర్, వి, అధి, సు, ఉత్, పరి, ప్రతి, అభి, అపి, ఉప, ఆఙ్, అతి మొదలగు ఉపసర్గలు చేరెడుపదములు సంస్కృతపదములే.

ప్రత్యుత్తరమ్, అనుసరణమ్, అధిగమః, పరిభ్రమణ మొ॥. సాధారణముగా రేఫముకంటె నితరమైన హల్లుతో సంయుక్తమైన వర్ణమాదియందుఁగల శబ్దములు సంస్కృత ములోనుండి తత్సమములుగా నేర్పడినవే.

స్యందనము, జ్వరము మొ॥

తెలుఁగులో అక్క, అన్న మొదలగు ద్విత్వ వర్ణ పదములును, త్రాడు, తండ్రి మొదలైన రేఫతోగూడిన సంయుక్తాక్షరపదములును మాత్రిముండును. క్లిష్టమైన సం యుక్తాక్షరపదములుగలవి సాధారణముగ సంస్కృతమునుండి పుట్టినవే.

ఉదా:—కష్ట(ము) ఆర్ద్ర(ము) తీక్ష్ణ(ము)

తెలుఁగున పరుష, సరళములకు ముందు మాత్రమే బిందువుండుట సామాన్యము. ఉదా: దొంగ, చెంబు, కొండ. స్థిరాక్షరములకు ముందు పూర్ణబిందువుగలపదములు సంస్కృతపదములే. పింఛ(ము) శంఖ(ము).

తత్సమము లేర్పడుట :

సంస్కృతపదముల చివరనుండు విసర్గమును దీసివేసి కొలఁది మార్పులతో డు, ము, వు, ప్రత్యయములను జేర్పవలెను. ఉదా: వృద్ధః-వృద్ధుఁడు, హరిః-హరి, గురుః-గురువు, గౌః-గోవు, వృక్షః-వృక్షము, విష్ణుః-విష్ణువు, కళత్రం-కళత్రము.

సంస్కృతములో సాధారణముగా స్త్రీలింగద్యోతక పదములు దీర్ఘాంతములుగా నుండును. ఆదీర్ఘమును హ్రస్వముగా చేయవలెను. ఉదా: విద్యా-విద్య. సీతా-సీత, రమా-రమ. హలంతపదములలో తుదిహల్లు ద్విత్వముగా మారును. ఉ: వాక్-వాక్కు, ఆపత్-ఆపత్తు (ఆపద) యశస్-యశస్సు

ఇతరసూత్రాంశములను వ్యాకరణ గ్రంథములనుబట్టి యెఱుంగునది. చాల మార్పులు పొంది తద్భవపదము లేర్పడును.

ఉదా: రథః-అరదము, శుచిః-చిచ్చు, పీఠమ్-పీట మొ॥

సంస్కృతమందలి ప్రాతిపదకములపై తెలుఁగు పదములుచేర్చి, సమాసములు చేయరాదుగాన నీక్రిందివితప్పులు.

ఆహారకొఱత, దేశతండ్రి, విషపురుగు, భార్యాబిడ్డలు. వీనిని సిద్ధ సమాసరూపమున ఆహారలోపము, దేశపిత, విషకీటకము, భార్యాపుత్త్రులు, అని వ్రాయవలెను.

పుంస్త్రీ ఆగ్ని కసమాసములలో ఆహారపుకొరత, దేశపుతంత్రీం విసపుపురుషు ఆలుబిడ్డలు—అని వ్రాయవలెను. కనుక తత్సమ రూపములకు మార్చినదే సంస్కృతపదములను తెలుఁగుపదములను నేక సమాసముగఁగూర్పరాదు. సంస్కృత ప్రత్యయములను, సుపసర్గలనుగూడఁ దెలుఁగుపదములతోఁ జేర్పరాదు.

తప్పు	ఒప్పు
అనేకమంది	అనేకులు, చాలమంది
అవినీతి బ్రతుకు	అవినీతి జీవితము
ప్రతివారు	ఎల్లవారు, ఎల్లరు, అందఱు
మూఢనమ్మకము	మూఢవిశ్వాసము, మూఢపునమ్మకము
దురలవాటు	దురభ్యాసము, చెడ్డయలవాటు
మేలుకరము	లాభకరము
చెడుద్దేశము	దురుద్దేశము, చెడుతలంపు
ప్రియచెల్లెలు	ప్రియసోదరి (అనుఁగుచెల్లెలు)
అందవికారుఁడు	సౌందర్యహీనుఁడు
దారిమధ్యము	మార్గమధ్యము, దారినడుమ
బహుమంది	చాలమంది
అనేకకుటీలు	చాలకుటీలు
పిన్నవయస్కుఁడు	పిన్నవయసువాఁడు
అధికపన్ను	అధికపుపన్ను, ఎక్కువపన్ను
శరీరబాగు	శరీరపుబాగు, శరీరక్షేమము
మద్యవర్తకులు	మద్యవ్యాపారులు
సంక్షిప్తపేరు	సంక్షిప్తనామము, క్లుప్తపుపేరు
నిషేధచట్టము	నిషేధశాసనము

11.(a) క్రియాలోపములు:- మధ్యమపురుష ప్రార్థనార్థకక్రియకు "అని" చేర్చినపుడు చివరనున్న ఉకారమును అకారముగా పలుకుట వాడుకయైనది. కాని దానిని ఉకారాంతముగానే వ్రాయవలెను. వ్రాయమనెను అన్నచో, వ్రాయుము + అనెను, అని తప్పు అర్థమగును.

చేయమనికోరిరి - ఇది తప్పు- చేయుమనికోరిరి (ఒప్పు) తీనుమనెను, వంగుమనెను.

(b) యువర్ణాంత ధాతువులకు "కొను" చేర్చినపుడు "య" కు సకారముకలిగి దానిపై "ఇ" చేరును.

ధాతువు	తప్పు	ఒప్పు
చేయు	చేసుక, చేసుకొను	చేసికొను
వ్రాయు	వ్రాసుక, వ్రాసుకొను	వ్రాసికొను
తీయు	తీసుక, తీసుకొను	తీసికొను
వేయు	వేసుక, వేసుకొను	వేసికొను

(c) 'C' "ఇచ్చు" ధాతువుమీంది, ప్రార్థనార్థక, వ్యతిరేకార్థక రూపములు మొదలగువానిలో తప్పులు వ్రాయుచున్నారు.

తప్పు	ఒప్పు
ఇవ్వమనికోరె	ఇమ్మనికోరె, ఇయ్యుమనికోరె
ఇవ్వఁబోయెను	ఈఁబోయెను, ఇయ్యఁబోయెను
ఇవ్వకున్నాఁడు	ఈకున్నాఁడు, ఇయ్యకున్నాఁడు

(d) కూరుచు + ఉండు మొ॥ శబ్దపల్లవములు తప్పుగా వ్రాయుచున్నారు.

తప్పు	ఒప్పు
కూర్చుని, కూర్చొని	కూరుచుండి, కూర్చుండి

12. భజ్, త్యజ్, పూజ్, భక్ష్, మొదలగు సంస్కృత ధాతువులను తెలుఁగులో వాడుచో వానిచివర ఇంచు ప్రత్యయము చేర్చవలెను. భజించు, త్యజించు, పూజించు, భక్షించు. ఈ ఇంచు, వలన ధాతువునకు ప్రేరణార్థము కలుగదు. ఈ ధాతువులకు ప్రేరణార్థము కలుగుటకు వేఱొక 'ఇంచు' చేర్చవలెను. ప్రేరణమున 'చ' కారమునకు 'ప' కారము వచ్చును కావున పచ్ (వండు) పచించు (పచించించు) 'పచింపించు' అగును. తెలుఁగున ధాతువునకు 'ఇంచు' చేర్చినచో ప్రేరణార్థము కలుగును. తిను – తినిపించు, వచ్చు – రావించు తెలుఁగులో ప్రేరణ 'ఇంచు' మీఁద ఇంకొక 'ఇంచు' చేర్చరాదు. చదివింపించు అనరాదు. చదివింపఁజేయు - అనవచ్చును.

'చ' కారము 'ప' కారముగా మాఱునట్టి తావు లెఱిఁగి వ్రాయవలెను. ఈక్రిందివి గుర్తుంచుకొనుఁడు.

వ్యతిరేకార్థకము	రక్షింపక
తుమున్నాద్యర్థకము	రక్షింపన్
భవిష్యదర్థకము	రక్షింపఁగలను
కర్మణ్యర్థకము	రక్షింపఁబడు
ప్రార్థనార్థకము	రక్షింపుము
ప్రేరణము	రక్షింపించెను

13. యు, ను, సముచ్చయములు తెలిసివాడవలెను. నామవాచకములను దత్తుల్యమైన వానితోఁ జేర్చునపుడు

అకారాంత, ఇకారాంత పదములకు "యు" చేర్చవలెను. ఉకారాంత పదములకు "ను" చేర్చవలెను.

ఉదా:- కష్టమును, సుఖమును; దేవియు, దేవరయు; హరియు రాముఁడును; చెప్పుటయు, చేయుటయు; వచ్చియు, రాకయు.

14. కర్తకును క్రియకును లింగవచనవిభక్తులలో నన్వయము కుదిరియుండవలెను. కర్తలేని వాక్యము లుండరాదు. ఒకవాక్యములోఁ గర్తకనఁబడకున్నను దానిముందు వాక్యములోని కర్త యావాక్యమునకును నొక్కొక్కప్పుడు సరిపోవును. సర్వనామము తనముందు వాక్యములోని ప్రధాన నామవాచకముతో సంబంధించి యుండును. "తాను, తన" ఇట్టి ఆత్మార్థక సర్వనామములు తెలిసి వాడవలెను. తాను వచ్చె అని ప్రారంభింపరాదు. అతఁడు వచ్చె అనవచ్చును.

15. సంస్కృతసంధులు కొన్నియైనను తెలియవలెను.

(a) రెండు సంస్కృతపదము లొకదానికొకటి చేరినపుడు సంస్కృతసంధిసూత్రములనే వాడవలెను.

మొదటిపదము చివరనున్న హ్రస్వదీర్ఘములగు అ, ఇ, ఉ, ఋ లకు అవే వర్ణములు క్రమముగాచేరినచో వానికి దీర్ఘము లగును. ఇది సవర్ణదీర్ఘసంధి.

విద్యా + అభ్యాసము = విద్యాభ్యాసము.

రాక్షస + అరి = రాక్షసారి

గిరి + ఇంద్రుఁడు = గిరీంద్రుఁడు

గురు + ఉపదేశము = గురూపదేశము

(b) అ, ఆ, లకు ఇ, ఈ, వర్ణములు చేరి ఏ కారమగుటయు. ఉ, ఊ వర్ణములు చేరి ఓ కారమగుటయు, ఋ కారము చేరి "అర్" అగుటయు గుణసంధి.

గంగా + ఉదకము = గంగోదకము

ఉప + ఇంద్రుడు = ఉపేంద్రుడు

దేవ + ఋషి = దేవర్షి (దేవఋషి కూడనగును.)

(c) అ, ఆ వర్ణములకు ఏ, ఐ, లు చేరి ఐ అగుట, ఓ, ఔ లు చేరి 'ఔ' అగుటయు, ఋ చేరి ఆర్ అగుట వృద్ధిసంధి.

జ్ఞాన + ఏకప్రదము = జ్ఞానైకప్రదము

దివ + ఓకసులు = దివౌకసులు

(d) ఇ, ఉ, ఋ లకు వానికి భిన్నమగు అచ్చు చేరి వరుసగా య, వ, ర, లగుట. ఇది యణాదేశసంధి.

ప్రతి + అక్షము = ప్రత్యక్షము

గురు + ఆజ్ఞ = గుర్వాజ్ఞ

పితృ + ఆజ్ఞ = పిత్రాజ్ఞ

శబ్దదోషములు :— ఈక్రిందివానిలో తప్పులు సరిచేయుడు.

1. తల్లి దండ్రులు
2. కంఠస్తము
3. రాజ్యాంగ విదానము
4. ప్రబుత్వము
5. దేశంలో
6. భందువులు
7. కోంచము
8. భోదించెను
9. నివశించు
10. నిశబ్దము
11. పాటశాల
12. ప్రక్యాతి
13. అవుసరము
14. కూపస్త మండూకము
15. అవలంభించె
16. ధృడముగా

17. శతాబ్ధము
18. అశ్వస్తత
19. అద్రుష్టం
20. శంశారావము
21. దురవస్త
22. దుస్తితి
23. కష్ఠములు
24. రామక్రిష్ణ
25. చెంచెలస్తితి
26. సమస్థజనులు
27. అవస్తపడు
28. భగవశ్చింత
29. తినుభండారము
30. సృంఖలములు
31. స్వాతంత్రయము
32. వకఛత్రాధిపత్యము
33. ఉల్లంగించి
34. ఉదహారణము
35. పాచ్చాత్య
36. శ్రేయస్సుకరము
37. ప్రవేసించి
38. విశయము
39. రాణిత్వము
40. వప్పుకొని
41. పరిశర్య
42. శిశ్యులు
43. సమ్రుద్ధి
44. సుబ్రత
45. ఘూడము
46. క్రమీణ
47. ఒల్లు (=శరీరము)
48. వ్రస్థుతము
49. పశ్చాత్తాపుఁడు
50. దృష్టాంతరము
51. మహాత్యము
52. అతను
53. పుస్తకము
54. అయిష్టము
55. దగ్గిర
56. పూర్వీకులు
57. సాంజ్ఞ
58. పాటకుఁడు
59. ఇవ్వవలెను
60. బాగా
61. రాయభారము
62. అగుపడు
63. సాయంత్రము
64. వాయిద్యములు

65. హాత్ర్రచాలనము
66. భండితులు
67. మరశ
68. రాసినాడు
69. విశ్వశించి

దోషనిరాకరణాభ్యాసములు IV
దీర్ఘాచ్చులపై యడాగమము

IV వ భాగములోని యంశములకు గావలసిన వ్యాకరణ విషయములు III వ భాగములో నున్నవి. సరిగా ఆయంకెలను బట్టి చూడుఁడు.

1. (a) ఈ క్రింది సంధులు చేయుఁడు-తగినమార్పులు గావింపుఁడు

1 నీవా+అడిగితివి
2 మీ+ఊహ
3 ఎట్టెట్టూ+అని
4 నీవె+ఇట్లనిన
5 ఎందే+ఇడుములు
6 వానికై+ఇంతశ్రమ
7 ఎట్టులో+ఎఱుఁగను
8 ఎవఁడో+ఒకఁడు
9 నా+ఆనతి
10 వేగమే+అరుగుము
11 శ్రీ+అనగా
12 అబ్బో+ఇదేమి
13 ఎఱిఁగియే+ఉందురు
14 వచ్చుటచేతనే+ఆతఁడు

(b) ఈక్రిందివానిలో తప్పులు సరిచేయుఁడు

1 మీవూరేది
2 ఆవుత్తరము
3 ఇతఁడేనానని యడిగె
4 ఆమెనొకయుపాయము చెప్పె
5 నీవద్దనున్న సొమ్ము
6 అతఁడో నితడో
7 ఎవరో నొకరు
8 వెంటనేనతఁడు

2. (a) అకారసంధి, సంధులు చేయుఁడు

1 ఖండించుట+అసంభవము
2 అందుఁగల+ఒక
3 యొక్క+ఉద్దేశము
4 మన+ఊరి
5 ఎంత+ఆవశ్యకమో
6 తిన్న+ఇల్లు
7 వెల+ఎంత
8 వాస+ఎక్కువ
9 ధర+ఎంత
10 వేళ+అయినది
11 తినక+ఇచ్చెను
12 గాడిద+అఱపు
13 కొంతె+అడిగెను
14 రాక+ఉండెను
15 వచ్చుచున్న+ఒకవ్యక్తి
16 పదవ+ఏట
17 లేక+ఊరక
18 పీట+అందు
19 పల్లెల+అభివృద్ధి
20 చెప్పక+ఉండెను
21 ఉన్న+ఊరు
22 ఎండ+ఎంత
23 పడవ+అడుగు
24 శ్రమ+ఎఱుఁగక
25 మాట+ఇచ్చి
26 వేఁట+ఎంతక్రూరము
27 అంత+ఉత్సాహము
28 అంగన+అను

(b) ఈక్రిందివానిలో తప్పులు సవరింపుఁడు

1 నీవనిట్లన్నచో
2 అమ్మనేమనిచెప్పెను
3 ఒక నుపాయము
4 అందుగలనొక
5 బంధువులనింటికిపోయె
6 చేయలేక నూరక
7 మనమూరివాఁడా ?
8 మచ్చికనగునట్లు
9 ఎంతనావశ్యకమో
10 తెలనదరిపోవునట్లు
11 పాత్రినందు
12 పెద్దన నాత్రోవంబోయె

3. (a) ఇకారసంధి:- ఈక్రిందివానిలోఁ దప్పక సంధి యగుచోట సంధిచేసి వైకల్పికసంధి స్థలములలో రెండురూపములు వ్రాసి, సంధి కుదరనిచోట యడాగమముచేసి వ్రాయుఁడు.

1 చెప్పితివి+అని
2 నీవుఇచ్చితివి+ఏమి?
3 దాసరి+అయ్య
4 కోమటి+ఇల్లు
5 వచ్చితిమి+ఇపుడే
6 వారేగిరి+ఇక్కడనుండియే
7 మామిడి+ఆకు
8 అరటి+ఆకు
9 ఆనతి+ఇచ్చు
10 చేయుని+అట్టి
11 ఇది+ఏమి?
12 ఏవి+ఇచ్చినను
13 ఏమి+అంటివి
14 మంచి+ఉపాయము
15 వాని+అనుమానము
16 భూమి+అంతయు
17 పెట్టి+ఉన్నంత
18 పొంచి+ఉండెను
19 ఇంటినుండి+ఒక
20 కత్తి+ఈవలకు
21 జూదరి+ఎవడు
22 మఱి+ఏమాయె
23 అది+ఎంత వెల?
24 వానికి(న్)+ఇదెంత
25 ఇందలి+అభిప్రాయమేమి
26 ఇంటి+ఆమె
27 అగ్ని+ఎక్కడ
28 పైకి(న్)+ఎక్కె
29 వచ్చి+అచ్చట
30 చదివి+ఐనను
31 అని+ఆమెపలికె
32 చేయి+ఇచ్చుట
33 చేతి+అన్నము
34 మిత్రులుకాని+ఇతరులు

(b) ఈక్రిందివానిలో తప్పులు సవరింపుఁడు

1 వచ్చిచ్చెను
2 కూరవండిచ్చెను
3 చలికియోర్చుటకు
4 తెలివెంతయున్నను

5 వచ్చి నచ్చుటకూర్చుండె 12 ఆదేవిట్లనెను
6 పొంచివుండెను 13 పెట్టివున్నంత
7 చాలమందినమాయికులు 14 పోయివకరిని
8 మొదలగునవి చెన్నియో 15 చదివైనను గెలువవలె
9 నియమించినోక 16 అతనికి వప్పగించి
10 ఇచ్చినదృశ్యుఁడయ్యె 17 అని నీమెపలికె
11 వస్త్రములువిప్పినోడ్డున 18 పిల్లయందలి ననురక్తి

4. (a) ఉకారసంధి. క్రిందివానిలో సంధిసంబంధమైన మార్పులు చేయుఁడు.

1 పూర్వులు + ఒసఁగిన 8 అందు + ఉన్న
2 కొందఱు + అటులు 9 తాను + ఉన్న
3 దేహము + అనారోగ్యము 10 వారు + ఎక్కడ
4 నీవు + ఇంక 11 వెళ్ళుటకు + ఎన్ని
5 నీకొఱకు + ఇచ్చిన 12 ఆమెకు + ఉన్న
6 ఎట్లు + ఉండవలెను 13 చూచుచు + ఏగెను.
7 నరేంద్రుఁడు + ఇట్లనె 14 పెద్దలను + అనుసరింపవలె

(b) క్రిందివానిలోని తప్పులు సరిచేయుఁడు.

1 మీాయూరుయేది 5 ప్రాముఖ్యముయెఱిఁగి
2 ఏనుఁగుయెంతవెల 6 నీకుయెంత
3 ఎవరుయేమిచ్చినను 7 పాపముయిాతఁడు
4 ఎట్లువుండవలెనో 8 ఇట్లునాతఁడు

(c) అచ్చుపై హల్లు చేరినపుడు సంధి చేయఁగూడదని తెలిసి తప్పులు దిద్దుఁడు.

1 నరేంద్రుఁడొచ్చి 2 వయసొచ్చినది

3 ప్రాణములోదులుట　　6 వేటయందువరాజు
4 ఆలయమునకెళ్ళి　　7 శిష్యులనిడిచి
5 దగ్గఱకొచ్చి　　8 నూలొడుకుట

5. ఔపవిభక్తికరూపములు. ఈ క్రిందితప్పులు సవరింపుఁడు.

1 నూయిని త్రివ్వించెను　　4 చేయి నందించెను
2 ఊరును చేరెను　　5 కాలును వంచెను
3 గోయిని త్రివ్వెను　　6 నేయిని కాచెను

6. తెలుఁగు పదములమీఁద తద్ధితాది ప్రత్యయములు—తప్పులు సవరింపుఁడు.

ఉపసర్గలు—

1 రాణిత్వము　　7 అనేకమంది
2 మేలుకరము　　8 పరమతెలివి
3 ఎత్తుతరము　　9 దురలవాటు
4 మాటమంతుఁడు　　10 అనేకచోట్ల
5 తెలివిమంతుఁడు　　11 మేలుతరము
6 ప్రతివారు　　12 బహుమంది

7. (a) ఈ క్రింది తావులలో నవసరమైన మార్పులతో సంధులు చేయుఁడు.

1 దేవుఁడు+ఇచ్చినశక్తి　　6 ధేనువు+అఱచెను
2 ఇంటనున్న+ఒకవస్తువు　　7 అకట+ఎంతమోసము
3 దానినిగూర్చి+ఎందుకు　　8 ఏల+అన
4 దేశము+అంతయు　　9 ఊరక+ఉండనేల
5 రాజిడిన+ఆజ్ఞ　　10 మిన్నక+ఉండిన

11 వచ్చి + ఊరకనిలిచెను 19 ఏమొకో + అని
12 కష్టపడక + ఆశింపరాదు 20 కాని + ఇంకేమిచేయును
13 మేలుకలుగుఁగాక + అని 21 కాబట్టి + ఎచ్చట
14 పలువురు + ఆడినమాట 22 మిక్కిలి + ఆనందము
15 ఇంచుక + ఐనను 23 వేవేగ + అరుగము
16 కొంచెము + ఓపిక 24 కొన్ని + పండ్లు
17 మేము + ఏమన్నను 25 వానికై + ఇన్నిపాట్లు
18 అప్పుడు + ఏమియూటంకము 26 శ్రీమనుబట్టి + ఆశ

(b) ఈ క్రింది తప్పులు సవరింపుము.

1 అందుఁగల నొక యంశము
2 ఏలననఁగా
3 చేయుటకై నరిగెను
4 దారిద్ర్యమును బట్టిన న్యాయము
5 ఇంచుకనాసక్తి
6 మిక్కిలి నావేశము
7 మిన్నకనుండుము
8 తానువున్నచోట
9 కలుగుఁగాక ననియాశీర్వదించెను
10 ఇచ్చి నదృశ్యుఁడయ్యె
11 రాజుయొక్కనాజ్ఞ

8. (a) ఈ క్రిందివానిలో సంధులు కలుపుఁడు

1 మిత్రినిన్ + అడిగితిని
2 అశ్వమున్ + ఆరోహించెను
3 స్నేహితులన్ + అందఱను

4 అన్యాయముచేతన్ + అరిష్టము
5 దారిద్ర్యముచేతన్ + అక్రమబుద్ధులు
6 శ్రమతోన్ + ఆర్జన
7 నాకొఱకున్ + ఇచ్చెను
8 న్యాయమువలనన్ + ఆనందము
9 పాపముకంటెన్ + అన్యాయము
10 ఇంటికిన్ + ఏగెను
11 రాజునకున్ + ఒప్పగించెను
12 చేతిలోన్ + ఉన్నవిత్తము
13 మిత్రులందున్ + ఎవఁడు
14 మిగులన్ + ఆసక్తి
15 మఱియున్ + ఇట్లంటిని
16 బాగుగాన్ + ఉన్నది
17 గోటితోన్ + అగుపని
18 నావలెన్ + ఉన్న
19 చూడన్ + అరిగెను
20 ఇంతదనుకన్ + ఏమైతివి
21 చాలన్ + అక్రమము
22 కావునన్ + ఈర్ష్యతగదు
23 పరిశ్రమయున్ + ఆనందమును
24 తరువాతన్ + ఏమాయె
25 ఇంటిపైన్ + ఉన్న

(b) క్రింది తప్పులు సవరింపుఁడు

1 వానితోయంటిని
2 ముందుగాయూరక
3 కదలకుండయుంచెను
4 ఈశ్వరునియెక్కువగా
5 మీఁదయున్న
6 ప్రదర్శనములోయతఁడు
7 వేరుగయుండెడిది
8 విద్యలోయెక్కువ
9 మనకుయుపయోగము
10 అందముగకూడయుండదు
11 కడపటయాతనికి
12 అచ్చటయుండిరి
13 ఇంతవఱకుయుండెను
14 కదలకుండావున్నది
15 ఉండలేకనేవెడలె
16 నాకంటె యాతఁడుపెద్ద

17 అనినయిష్టము లేదు
18 ఇంక యెక్కువ
19 లేకుండయుండవలె
20 రాజుయిడుములపాలాయె
21 మొదట యాతఁడు
22 పాపమువలన యనేక
23 అయినను యీమె
24 చాలాయానందము
25 తానువున్న
26 దానికియిచ్చెను

(c) ఈ క్రిందివానిలోఁ గళలను ద్రుత ప్రకృతికములను వివేచించుకొని తగిన యక్షరములతో సంధి కార్యములు చేయుఁడు.

1 నాకై + ఎంతశ్రమ
2 పోనివలె + ఇది
3 మిక్కిలి + ఆశతో
4 కాని + ఇదెంతపని
5 కాబట్టి + ఊరకో
6 కావున + అడుగుము
7 ఎంతయు + ఆనందము
8 ఇంతదాక + ఎక్కడ
9 కొంచెము + ఆసక్తి
10 నల్లని + ఆవరణము
11 కడు + ఆసక్తితో
12 నాతోఁగూడ + ఏతెంచె
13 పిదప + ఇట్టియాపద
14 అకట + ఏమి సేతు
15 కూడ + ఉన్నాఁడు
16 సీతయు + ఆమెతల్లియు
17 ఇంచుక + ఓర్చుకొనుము
18 ఎప్పుడు + ఏది చెప్పినను
19 కష్టముమీఁద + ఆనందము
20 క్షేమముగ + ఉన్నాము
21 ఇంతకుఁదప్ప + ఏమియు
22 తినిన + ఏమగును
23 ఎవరి + ఆనందము
24 ఇప్పుడు + ఏమగును
25 భార్యపై + అనురాగము
26 తిన్నయెడల + ఏమగును
27 ముందుగా + అరిగెను
28 కొన్ని + అవసరములు
29 ఏ + ఎండకాగొడుగు
30 ఎంతయు + ఆనందము
31 చూడ + ఉన్నాను
32 చెప్పి + ఏగెను

(d) ఈ క్రిందవిడువఁబడిన స్థలములలోఁదగిన యక్షరము లుంపుఁడు

1 కావున — బద్ధమాడరాదు
2 వానితో — మంటివి ?
3 అసత్యముకంటె — త్మహత్యమేలు
4 లోభిత్వముచే — నర్థముకలుగును (=కీడు)
5 సిరిరా — డు పెట్టువాఁడుండునా ?
6 పిమ్మట — ల్లరు నూరుకొనిరి
7 ధనమునకై — న్ని తిప్పలుపడుట
8 వానిపై — తదురాగ్రహమేల ?
9 వ్యయము ఆయమునుబట్టి — నరింపవలెను
10 తొలియత్నముకాన — దలిలోపములు
11 చెప్పలేక — రు కొంటిని
12 కష్టింపక — శపడరాదు
13 సుఖముగా — టిరా !
14 ఇంచుకంత — విశ్వాసములేనివాఁడు (సముచ్చయము)
15 పరిశ్రమవలన — రోగ్యము బాగుపడును
16 ఇంటిలో — న్నదొంగనెట్లుపట్టుట ?
17 ఎన్నిచేసిన — మిలాభము ?
18 చూచుచు — రకుందువా ?
19 నాపై మిక్కిలి — నురాగము
20 దేశముయొక్క — దాయము
21 విజయముతోఁగూడ — శ్వర్యముప్రాప్తించును

22 ఊరకచచ్చుచేల — నిమరల జీవించితిని

23 వచ్చుదాక — పికవహింపుము

24 ఇదియెంతయు-న్యాయము(=న్యాయమునకువ్యతిరేకము)

(e) క్రింది ద్రుతములమీఁద పరుషసరళములు చేరి నప్పుడు కావింపఁదగుమార్పులు చేయుఁడు. ఉ: పిదపన్ + కొండలు=పిదపఁగొండలు. దీర్ఘముమీఁద నిండుసున్న లేదు.

1 కానన్ + చేయఁదగు | 6 రాతిపైన్ + కూరుచుండి
2 రాన్ + తలఁచెను | 7 భక్తితోన్ + పూజించెను
3 చూచుచున్ + చదివెను | 8 చాలన్ + ధైర్యము
4 చేయన్ + చూచెను | 9 మీఁదన్ + జరిగినదేమి
5 చెప్పినన్ + చేయుదున్ + కదా | 10 అమితత్వమువలనన్ + జాడ్యము

(f) ద్రుతముమీఁది పరుషములు సరళములుగా మాఱినప్పుడే వానిముందున్న ద్రుతమునకు బదులుగా నరసున్న వచ్చును. స్వతస్సిద్ధమైన సరళములకు ముందుఁ గొంద అరసున్న యుంచుచున్నారు. ఇదితప్పు. ద్రుతము, ను, ని, రూపముగా నిలిచి పోయినప్పుడుకూడ నధికముగా నరసున్న యుంచరాదు.

ఈ క్రింది తప్పులు సవరింపుఁడు.

1 నాకుఁజరుగకున్నది | 4 వింటినిఁధరించి
2 చేతితోఁగంటలుమ్రోగించి | 5 పలువురతోఁజగడము
3 కడుఁజాగ్రత్త | 6 అన్నముఁభక్షించెను

(g) ప్రథమావిభక్తి మీఁదను, అవ్యయముల మీఁదను పరుషములు, గ, స, డ, ద, వ, లుగ మాఱును. ఈమార్పు భారతకాలమున నిత్యముగాను, తరువాత బహుళముగాను జరుగుచు వచ్చెను. నేఁటికాలమున సదివెను, వలికెను, అని వ్రాయు వారంతగ లేరు. అందుచే నిట్టి మార్పును జేయకుండుటే మంచిది. దు్రితప్రికృతికము మీఁద రావలసిన గ, జ, డ, ద, బ, ల మార్పును గొందఱు ప్రథమావిభక్తి మీఁదఁ బొరపాటునఁ జేయుచున్నారు. కావున, అప్పుడు జేసెను, చేయిబగిలెను, వ్యాసుఁడిట్లు జెప్పెను, ఋషులేదిబలికినను అని వ్రాయరాదు.

9. ఉకారాంత పదముల మీఁదఁ జేరు "కు" ప్రత్యయమునకు ముందును, షష్ఠీతత్పురుష సమాసమున ఉకార ఋకారముల కచ్చుపరమైనపుడును, 'న' చేరును. క్రింది వానిలో న్ను గాగమపు మార్పు చేయుఁడు ఇతర సమాసపు మార్పులుగూడఁ జేయుచు తప్పులు దిద్దుఁడు.

1 వృక్షముకు	7 బంధువింటికి
2 గృహముకు	8 పితృఆనతి
3 కష్టముకుఁదగిన	9 సరసముమాట
4 కుటుంబమెదుట	10 వేల్పుయావు
5 దేవుఁడుఆజ్ఞ (సమాసము)	11 మదవేనుఁగు
6 రాజుయాజ్ఞ	12 బంగారపుంగరము

10.(a) ఈక్రిందిపదములతో సరియైనసమాసములు చేయుఁడు.

1 వృద్ధ — వాక్కులు, మాటలు
2 నీచ — భావము, తలంపులు

3 వృక్ష — ఛాయ, నీడ
4 గురు — ఆజ్ఞ, ఆనతి
5 గో — క్షీరము, పాలు
6 విష్ణు — గృహము, ఇల్లు
7 సీతా — సౌందర్యము, అందము
8 ఆపత్ — ప్రార్థనలు, మొక్కులు

(b) ఈ క్రిందివానిలో తప్పులు దిద్ది సరియైన సమాసములును రూపములును వ్రాయుడు. సమాసము కుదరనిచో విడి పదములుగా వ్రాయుడు.

1 బీదస్థితి	12 భార్యాబిడ్డలు
2 బీదావస్థ	13 దక్షిణవైపు
3 ఆహారలేమి	14 చెడుద్దేశము
4 అనేకచోట్ల	15 ప్రియచెల్లెలు
5 యుద్ధపనులు	16 ధనవిలువ
6 ప్రపంచనడక	17 మేల్తరము
7 విమపురుగు	18 ఈశాన్యవానలు
8 దేశమెలుఁగు	19 ముఖ్యపంట
9 ప్రఖ్యాతిగారడివాఁడు	20 స్వాభావిక మెరువులు
10 సన్యాసి గుంపు	21 దేశరైతు
11 పురాతన పనిముట్లులు	22 దానపట్టా

(c) ఈ క్రింది సమాసములకు సరియైన తెలుఁగు సమాసములు వ్రాయుడు.

1 రాజాజ్ఞ	3 పల్లవపాణి
2 నదీజలము	4 ముఖచంద్రుఁడు

5 పుష్పమధువు
6 పితాపుత్రులు
7 తటాకోదకము
8 నీలోత్పలము
9 రక్తబిందువు
10 ఆకాశమార్గము
11 మధురవచస్సులు
12 శీతోష్ణములు
13 సువర్ణకలశము
14 బ్రాహ్మణబృందము
15 దేవసభ
16 త్రినేత్రుఁడు
17 సహస్రభానుఁడు
18 అబ్ధిపుత్రి
19 పుష్పవనము
20 ఉత్తమమిత్రుఁడు

11. ఈ క్రింది క్రియాదోషములను సవరింపుఁడు

1 కూర్చుని
2 తెలుసుకున్నాను
3 ఇవ్వబోయెను
4 చెప్పమనికోరెను
5 ప్రార్థించమనఁగా
6 నిలబడమనిచెప్పె
7 తీసుకొని
8 ధరించమనెను
9 పెట్టుకుని
10 పలుకమనెను
11 క్షమింపమనివేడె
12 నాకు తెలుసు
13 రాసినాను
14 ఉపయోగించమనికోరె

12. ఈ క్రింది తప్పులు సవరింపుఁడు.

1 వ్రాయించక
2 భక్షించక
3 సేవించఁబోయెను
4 పూజించఁగలను
5 త్యజించఁబడి
6 ఆశీర్వదించుము
7 పనిచేపించెను
8 కలముతో రాపించెను
9 వ్రాయింపించెను

13. ఈ క్రింది దోషములు సవరింపుఁడు

1 సీతను రాముడుయు

2 మరిన్ని

3 వ్రాయుటను, చదువుటను నభ్యసింపవలెను.

4 ఆరోగ్యము, ఐశ్వర్యము, ఉత్సాహము, బలము ఉండవలెను.

5 రాజు ప్రజలయొక్కయు తన క్షేమము చూడవలెను.

14. తప్పులు దిద్దుఁడు.

1 ఆంగ్ల ప్రభుత్వము చిరకాలము పాలించిరి.

2 ప్రభుత్వశాసనముచే మద్యపానమును నిషేధింపఁబడెను.

3 ప్రస్తుతము మన దేశస్థులే మనలను పాలించుచుచుండిరి.

4 తాను యుద్ధమున కరుదెంచెను.

5 గాయపడినయన్న యొద్దనేయుండి తనకు కావలసిన సహాయము చేయుచుండెను.

15. (a) క్రింది సంస్కృతసంధులను గలుపుఁడు.

1 స్తోత్ర + అర్హము	9 రాజ + ఋషి
2 చంద్ర + ఆనన	10 పరమ + ఏకాంతము
3 ప్రజా + అభ్యుదయము	11 శర + ఓఘము
4 కవి + ఈశ్వరుఁడు	12 సంఘ + ఔన్నత్యము
5 గిరి + ఇంద్రుఁడు	13 అతి + ఆనందము
6 ప్రభు + ఉక్తి	14 ప్రభు + ఆదేశము
7 గురు + ఉదయము	15 కీర్తి + ఉత్కృష్టత
8 పితృ + ఋణము	16 స్వశక్తి + అతీతము

17 రామ + ఉదంతము	19 విష్ణు + ఆలయము
18 పరమ + ఈశ్వరుడు	20 ఏతత్ + శుభము

15. (b) క్రింది వానిలో దప్పులు దిద్దుడు.

1 గురోపదేశము	5 గురువాదేశము
2 పూర్వయభ్యాసము	6 ప్రతియాగమము
3 చంద్రియుదయము	7 పితృయాజ్ఞ
4 సంఘయాదరణము	8 మధ్యహానము

వ్యాసములకు అంశసంగ్రహము IV

I. వార్తాపత్రికలు :

1. మనుష్య స్వభావము - సంఘ జీవిత్వము - వార్తా వ్యాపనావశ్యకత.

2. వార్తావ్యాపనలో పూర్వకాలీన స్థితులు - యంత్రయుగము - యావత్ప్రపంచ సంబంధము - వార్తా పత్రికారంభము.

3. పడమటి దేశములలోఁ బత్రికలు - వివిధములగు పత్రికలు - పలుభాషలలో సంచికలు, పత్రికలు మొ॥

4. పత్రికలు వార్తలు సంపాదించు విధము - వ్యాస లేఖకులు. పాఠశాలలలో వ్రాతపత్రికలు.

5. పత్రికలవలని బహుప్రయోజనములు - ప్రపంచ జ్ఞానము - వర్తకము - సాంఘిక రాజకీయములు - విజ్ఞానానందము - పత్రికలవలన సత్ప్రచారము - దుష్ప్రచారము.

6. పత్రికలపట్ల ప్రజల యాసక్తి - ప్రభుత్వపు పర్యవేక్షణ. శాసన సభల ఎన్నికలలో-వీని ప్రయోజనము.

7. విద్యార్థుల పత్రికాపఠనావశ్యకత - వివేచనము - భాషాసేవ-విజ్ఞాన వ్యాప్తి-నాగరకతావృద్ధి. పత్రికలేనినాఁడు.

II. భారతదేశపు వ్యవసాయాభివృద్ధి :

1. విశాలప్రపంచమున వివిధదేశములు - వేర్వేఱు శీతోష్ణాది పరిస్థితులనుబట్టి ప్రజలజీవనోపాధికి వేర్వేఱు వృత్తులు.

2. భారతదేశపు భూసారములో భేదములు, నదులు-చెఱువులు - శీతోష్ణభేదములు - మైదానములు - పీఠభూములు - సముద్రతీరములు.

3. అనాదికాలమునుండియు వ్యవసాయము ముఖ్యవృత్తి వేదకాలపునాగరికత—పర్జన్యుని - నాగలిని పూజించుట - పశుసంపద. గోమాత పూజ - వ్యవసాయ మూలాధారములు.

4. నూటిలో నెనుబదిరెండుమందికి వ్యవసాయవృత్తి-వర్షము కొఱకు యజ్ఞాదులు - సమష్టి కుటుంబములు.

5. యంత్రయుగము-పాశ్చాత్య దేశములతో పోటీ ఆధునిక వ్యావసాయిక పద్ధతుల యావశ్యకత - వ్యవసాయమునకును వర్తకమునకును గల సంబంధము. జపానువరిసాగు మొ॥

6. జనసంఖ్య పెరుగుదల - యుద్ధానంతర పరిస్థితులు-తిండికొఱత-హెచ్చుపంటల ప్రచారము - ప్రభుత్వము సంకల్పించిన పంచవర్ష ప్రణాళిక మొదలైనవి-సామూహికపథకములు.

7. వ్యావసాయిక పరిశోధనలు- ప్రభుత్వ వ్యవసాయశాఖకర్తవ్యము. ప్రజోద్బోధమునకు విద్యార్థుల ధర్మము.

III. పరిశ్రమాభివృద్ధి.

1. మానవుల జీవికాసంపాదనయత్నము-ఆదికాలము రాతియుగము. లోహయుగము - శరీరకష్టముచే జీవనోపాధి.

2. జనసంఖ్య పెరుగుదల - జీవితావసరములు హెచ్చుట - వ్యవసాయమునకును చేతిపనులకును దోడు భూగర్భమును వెదకి, బొగ్గు, ఇనుములు సంపాదించుట.

3. యంత్రయుగము - పరిశ్రముల భాగ్యమున ముందంజవేసిన పాశ్చాత్యదేశములు. యంత్రియుగ విప్లవము.

4. అమెరికా, ఇంగ్లాండు, జర్మనీ, రష్యా మొదలగు దేశముల పరిశ్రమాసంపద - నూరేండ్లలో జపానుదేశము గడించిన పరిశ్రమాసంపద.

5. భారతదేశమున కనువగు పరిశ్రమలు - గనులు - నేతపరిశ్రమ-జమ్‌షడ్‌పూర్ మొదలగు యంత్రపరిశ్రమాస్థానములు. విద్యుచ్ఛక్తి - ఆహారములు, ఎఱువులు, వినోదవస్తువులు ఈ దేశముననే చేయుట. ఉక్కు-కర్మాగారములు నెలకొల్పుట. రైలు యంత్రముల కర్మాగారములు.

6. దేశసంపద ఎగుమతులవల్ల పెరుగును. ధనికులును, ప్రభుత్వమును గొప్పపరిశ్రమలు నెలకొల్పుట - శ్రామికుల జీవనప్రమాణములు హెచ్చు చేయవలెను.

7. పెట్టుబడిదారులకును గార్మికులకును గల్లోలములు రాకుండు నేర్పాటులు-కొన్ని పరిశ్రమలు ప్రభుత్వము వశము చేసికొనవలెను. సామాన్యప్రజలకు నన్నవస్త్రములలో వృద్ధి గలిగింపవలెను. స్వదేశపరిశ్రమలకు ప్రోత్సాహము.

IV. వయోజనవిద్య.

1. విద్యావిహీనఃపశుః-విద్యమూఁడవ నేత్రము. విద్య నాగరికత.

2. భారతదేశపు బీదతనము - మూఢ సంప్రదాయములు- నిరక్షరాస్యత- ఆదికాలపు పరిస్థితులు- మధ్యకాలపు కల్లోలిత స్థితిలో విద్యావ్యాప్తి అడుగుఁబట్టుట.

3. ఆంగ్లప్రభుత్వము - విద్యావ్యాప్తికిడిన ప్రోత్సాహము చాలదు - ప్రభుత్వాదాయములో విద్యావ్యయము నూటికాఱువంతులు మాత్రము-నూటికిఁదొంబదిమంది నిరక్షరాస్యులు-

4. నూటికి తొంబదియొనిమిది పాళ్లు విద్యావంతులుగల పాశ్చాత్య దేశముల ప్రపంచాధిపత్యము-జనానువృద్ధి - రాజుల యుగము మారి ప్రజాప్రభుత్వయుగము.

5. విద్యలేని వయోజనులవలన రాజకీయ పరిస్థితుల యధోగతి. వయోజనవిద్యకు ప్రభుత్వము మిషనరీసంఘములు మొదలైనవి చేయుచున్న యేర్పాటులు. పంచవర్ష ప్రణాళికలో విద్యావ్యాప్తి. రెండవ పంచవర్ష ప్రణాళిక.

6. వయోజన విద్యాప్రచారకులకు బోధనాపద్ధతులు నేర్పుట - వయోజనులకుఁదగిన పుస్తకములు - సినిమా సహాయము - లౌకికవిషయబోధ - రాజకీయజ్ఞానావశ్యకత.

7. విద్యార్థులు, దేశసేవ - సెలవులలో నుచితవిద్యావ్యాప్తి-విద్యార్జనానంతరము నిరక్షరాస్యతానిర్మూలనా సేవ.

V. మతసామరస్యము :

1. మానవుని యల్పత్వము - దేవునిపరిపూర్ణశక్తిమత్వము - భగవద్భక్తి మానవబుద్ధిలో నాదికాలము నుండియు సంక్రమించినది - ప్రపంచమున వివిధమతములు.

2. గాఢభక్తి - మతావేశము - మతరక్షణకొఱకు యుద్ధములు-యూరపులోక్రూసేడు దండయాత్రలు-హిందూదేశమున హిందూబౌద్ధమత సంఘర్షణలు - ఆంధ్రదేశమున శైవ వైష్ణవభేదములు.

3. హిందూమహమ్మదీయ మతముల వైరుధ్యము గజినీమామూదు, తైమూరు, ఔరంగజేబులచర్యలు, ఆంగ్లేయ పాలనా యుగమున హిందూమహమ్మదీయ కలహములు.

4. దేవాలయములముందు వాద్యములు - గోహత్య మొదలగు కలహ కారణములపై వందలకొలఁది జనులహత్య.

5. గాంధీమహాత్ముని యత్నము - పాకిస్తాన్ విడిపోవుట - అన్యమత సహనాభావముచే హత్యాకాండ-కాందిశీక సమస్య - పాకిస్తాన్ హిందూస్థానుల పరస్పర యుద్ధభయము.

6. భారతదేశమున క్రైస్తవుల సాధుత్వము - మత సామరస్యముచేఁగలుగు శాంతి సంపదలు. భారతరాజ్యాంగములో మతప్రసక్తిలేదు. మతము వ్యక్తి యిష్టము.

7. విద్యాబోధలో మతసహనము - నిజమైన దేశ చరిత్రయొక్క రచనావశ్యకత - విశాలదృష్టి - మతవైషమ్య నిర్మూలనము - దేశ శాంతిభద్రతలు.

VI. నీ వవలంబించు వృత్తి :

1. మానవుల జీవనోపాధి యత్నము - ఉత్తరోత్తర సుఖాన్వేషణము. ఇతరులనుమించు నాశ.

2. అభిరుచుల వైవిధ్యముచే వృత్తుల వైవిధ్యము - దేశకాలపాత్రములనుబట్టి వృత్తుల యవకాశములు మాఱునుండుట. జనసంఖ్యలో పెరుగుదల.

3. భారతదేశమందలి కొన్నిముఖ్యవృత్తుల పరిశీలనము - ఉపాధ్యాయవృత్తి, వైద్యవృత్తి, న్యాయవాదవృత్తి, సైనిక వృత్తి, ప్రభుత్వోద్యోగ వృత్తి, వర్తకపు వృత్తి, యంత్రపరిశ్రమా వృత్తి. వ్యవసాయ వృత్తి.

4. పై వానిలోని లాభాలాభములనుబట్టి, నీ శారీరిక మానసిక ప్రవృత్తికి నచ్చినదేద్ది ? నచ్చుటకు రెండు మూండుపపత్తులు. ప్రభుత్వమువారి వృత్తి విద్యాకళాశాలలు - సర్వప్రజలకును వానిలోసమానార్హతలు. నేఁటిప్రణాళికలు.

5, భావివృత్త్యుద్దేశముతో నీవిద్యార్థి కాలమున నలవఱచుకొనుచున్న లక్షణములు. నీతలిదండ్రులును. నీక్షేమకాంక్షులును ప్రభుత్వమును నీకెట్లుతోడ్పడవలెనని నీకాంక్ష.

6. నీవృత్తిమూలమున నీజీవితము నెట్లుదిద్దుకొందువు? నీకును, దేశమునకును దానవెట్టి లాభముచేకూరును ?

VII. కుటీర పరిశ్రమలు :

1. మానవజీవితపు టక్కఱలు - అన్నవస్త్రములు - తదుపరి సుఖలిప్స - నిర్వ్యాపారత్వమువలని యనర్థములు.

2. ఆదికాలమునుండియు భారతదేశపు పరిశ్రమలు- బట్టలనేత, లోహపాత్రనిర్మాణము, రంగులు వేయుట, స్వర్ణకారశిల్పము, బొమ్మలు, శిల్పపుపనులు.

3. యంత్రయుగమువలని ఆఘాతము - పోటీ - పెద్ద పెట్టుబడిదారుల యాధిపత్యము - కార్మికయజమానుల కలహాములు - సమ్మెలు - అనారోగ్యపు పట్టణవాసము.

4. కుటీర పరిశ్రమల అందము- జీవకళ- కొద్దిధనము గలవారికి జీవనసాధనము - కుటీరపరిశ్రమ లనుగంటుంచే సంఘమున కల్లోలస్థితి. పనిలేనిసమయమునకు చేతిపని;

5. వృద్ధులు, అంగవికలులు, అల్పధనముగలవారును నవలంబింపఁదగిన గృహవృత్తులు - నూలు వడుకుట - తివాచీలనేత - బొమ్మలపని. తాటి కొబ్బరి చేతిపనులు.

6. యంత్రములు కుటీరపరిశ్రమలను నాశనముచేయకుండునట్లు చూచుట - ప్రభుత్వ కర్తవ్యము - ప్రదర్శనములు - బహుమతులు - గ్రామాభ్యుదయ పత్రికలలో వీనిప్రోత్సాహము.

7. బాలుర యభిరుచుల పెంపునకుఁ బాఠశాలలలో నెలకొల్పఁదగు పరిశ్రమలు-స్వావలంబనాశక్తి (Self help.)

VIII. దేశదారిద్ర్యనిర్మూలనము.

1. ధనమే బలము - ప్రపంచమున ధనికదేశ ప్రాబల్యము. పాశ్చాత్యదేశముల ప్రభావము.

2. భారతదేశపు, పూర్వకాలపు, మధ్యకాలపు, ఆధునికకాలపు ఆర్థికపరిస్థితులు.

3. దేశ దారిద్ర్యమునకుఁ గారణములు - ఇతరులు కొల్లగొట్టుకొనిపోవుట - పరరాజ్యపాలన - మూఢాచారములు - విద్యలేమి పరిశ్రమలలో కొఱత.

4. రైతులలో ఋణగ్రస్తత - వ్యవసాయమునకును, పరిశ్రమలకును నాధునిక శాస్త్రీయపరిశోధనలను వాడుకొనుటలో మాంద్యము - పెండ్లిండ్లు మొదలగువానికమితవ్యయము - వివాదపడి న్యాయస్థానములకెక్కి దరిద్రులగుట.

5 దారిద్ర్యనిర్మూలనామార్గములు - విద్యావ్యాప్తి - గ్రామపంచాయితీలు - సహకారసంఘపుటప్పులు - నూతన శాస్త్రపరిశోధనా ప్రదర్శనములు - ప్రభుత్వము వృత్తులు కల్పించుట - దేశాభివృద్ధి ప్రణాళికలు - రష్యా జపాను మొదలగు దేశముల యాదర్శము.

6. విదేశములకు ధనముపోకుండ ప్రభుత్వముచేయవలసిన కట్టుదిట్టములు - కార్మికులకును రైతులకును ప్రభుత్వము తోడ్పడవలసిన విధము. వ్యవసాయాభివృద్ధి, పరిశ్రమాభివృద్ధి పథకములు.

7. నిరంతరకృషి-విద్యార్థుల యుత్సాహశక్తులు-పూర్వులఆదాయముపై బ్రతుకనెంచక, స్వయంకృషినినమ్ముట.

IX. సారస్వత సంఘములు :

1. సృష్టివైచిత్ర్యము - పశ్వాదులు - మానవుల - జ్ఞానాధిక్యత - ఆనందకాంక్ష - అన్ని ఆనందములలో విద్యానందము శ్రేష్ఠము.

2. విద్యాప్రచారము - పాఠశాలలు - కళాశాలలు - పుస్తకవిద్య - వాఙ్నైపుణ్యముకొఱకు చర్చాసభలు.

3. వక్తృత్వము - పండితసభల లాభములు - మనో వికాసము - విజ్ఞానపిపాస - బడులలో రచనలపోటీలు - వాగ్వాదపుపోటీలు - సభానిర్వహణము పాఠశాలాపత్రికలు.

4. కళాశాలలందు సారస్వత సంఘముల ప్రయోజనములు- వానిని నిర్వహించుటలో విద్యార్థుల కర్తవ్యము. విశాలదృష్టి - ఎదుటివారి భావములపట్ల సమదృష్టి.

5. పట్టణములందును నగరములందును సారస్వత సభలు-కవిసన్మానములు-నాటక కళాపోషణము మొదలైనవి.

6. విద్యార్థుల యుత్సాహము - వ్యాసరచన, పద్య రచన - వక్తృత్వపుశక్తి యభివృద్ధిపఱచుట - విశ్వవిద్యాలయములును కళాశాలలును పోటీలునిర్వహించుట - ఉత్తమగ్రంథములరచనకు గొప్పబహుమతులు రాష్ట్రప్రభుత్వము లేర్పఱచుట - ఆస్థానకవి నియోజనము. సారస్వతానందము.

X. విద్యార్థులు - దేశసేవ :

1. మానవులలోని భిన్నప్రకృతులు-సజ్జనులు, మధ్యములు-అధములు. ఆత్మోన్నతితో, బాటు పరోన్నతి మంచి గుణము-పొరుగువారు దరిద్రులై యుండఁ దనయున్నతిసాగదు.

2. బుద్ధుఁడు, అశోకుఁడు, గాంధి మొదలగువారు సేవాదీక్షచే చిరజీవులైరి.

3. భారతదేశములో సేవావకాశములు - నిరక్షరాస్యత - దారిద్ర్యము - అనారోగ్యము - కలహశీలిత్వము - అలసభావము - మతకలహములు.

4. విద్యాప్రయోజనము - స్వార్థముకొంత, పరార్థముకొంత - సేవాసంఘములలోను బాలభటోద్యమముల

లోను చేరుట - వయోజనవిద్యకు ప్రోత్సాహము - ఉత్సవములు యాత్రలు మున్నగు సందర్భములలో సేవ దేశాభివృద్ధి పథకాలు. విద్యార్థులు మురికిపేటలు శుభ్రముచేయుట.

5. సేవాసమయమున జాగ్రత్తలు - నియమపాలనము - సత్యమై, ఋజువైన ప్రవర్తన - తీవ్రసంఘర్షణములకును ఆవేశములకును లోనుగాని సేవాపరత్వము.

6. విద్యను వీడకుండుట - సేవలో నహంభావము ఆడంబరముకూడదు - నీవేరీతిసేవను సంకల్పించితివి.

XI. విద్యార్థులు - రాజకీయములు :

1. ప్రజల సుఖజీవనముకొఱకు ప్రభుత్వము-పూర్వకాలపు రాజులపాలన - నేటిప్రజాయత్త ప్రభుత్వములు.

2. నేటి ప్రభుత్వ విధానములో ప్రజల ప్రతిపత్తి - ప్రజలే రాజ్యనిర్వాహకులు - రాజనిర్మాతలు - రాజకీయ జ్ఞానావశ్యకత - ఇంగ్లాండు, అమెరికా మొదలగు దేశముల ప్రజల బాధ్యతలు—

3. విద్యార్థుల ప్రథమ కర్తవ్యము - విద్యార్జనము - భావిపౌరులగుటకు సంసిద్ధత - కేవల పుస్తక విద్య యసంపూర్ణము - బడులలో రాజకీయపువిద్య గఱపు నావశ్యకత.

4. ఇంగ్లాండులో విద్యార్థులు విద్యలుమాని ప్రపంచ సంగ్రామములో పాల్గొనుట - భారతదేశపు స్వాతంత్ర్య సంగ్రామములో విద్యార్థులసేవ—

5. రాజకీయములావేశకలుషితములు - ప్రత్యక్షముగ విద్యార్థులు పాల్గొనుటచే ననర్థములు - విద్యానాశము - లేఁతవయసులోని యంధావేశము - సరియైన శిక్ష

యములు చేసికొనలేకపోవుట - కొందఱు నాయకులు అమాయిక విద్యార్థులను తప్పుత్రోవలఁ బట్టించుట.

6. ప్రత్యక్షప్రవేశముచే క్రమశిక్షాభంగము - భావి జీవితభ్రంశము - తీవ్రవాద సంస్థలలోఁజేరి చెడినవిద్యార్థులు.

7. సమదృష్టితో వివిధరాజకీయ పక్షముల చర్యలు పరిశీలించుట - రాజకీయములను గుఱించిచర్చలు - స్వచ్ఛమైన విషయపరిజ్ఞానావశ్యకత - శ్రేయఃకాములగు పెద్దల యుపదేశములు మన్నించుటవలనిలాభము.

XII. విద్యార్థులు - క్రమశిక్షణము.

1. జీవితములో విద్యార్థిదశయొక్క యుత్తమత్వము - తల్లిదండ్రులరక్షణ. గురువులబోధ - సాంసారిక చింతయుండదు.

2. విద్యార్థిదశ నుపేక్షించుటచే ననర్థములు - అజ్ఞానము - సంఘమున నధోగతి - తరుణముమీఱిన యనర్థము.

3. ఉత్తమగుణము లన్నింటికిని బునాదులువేసికొను తరుణము - రాజకీయాది కల్లోలములచే శాంతిభ్రంశము - కలహములు, సమ్మెలు మొదలగువాని కీడులు.

4. పూర్వకాలపు గురుశిష్యసంబంధము - పవిత్రము శాంతము. నేటి రాజకీయ వాతావరణమువలన కల్లోలము - యంత్రాగారములలోవలె విద్యాలయములలో సమ్మెలు.

5. నియమపాలనము - సకాలమున పనులు - శాంత పరిస్థితులలో విద్యాపోషణ - గురుకులవాసపు లాభములు. గురుశిష్యుల పరస్పరసంబంధము వృద్ధికావలసినయావశ్యకత.

6. రాజకీయముల నెఱుఁగుచుఁ బ్రత్యేకముగఁ బాల్గొనక యేకైకదృష్టితో విద్య నార్జించినచో లాభములు- క్రమశిక్షణ లేని కల్లోలితజీవితము వ్యర్థము.

7. క్రమశిక్షణమార్గములు - అనుదిన కార్యక్రమము - కళాశాలయందు భక్తివిశ్వాసములు - నియమపాలనవ్రతము. క్రమశిక్షణ గలబ్రదుకువలని శాంత్యానందములు.

XIII. సినిమాలు - చలనచిత్రములు.

1. మానవ జీవితావసరములు - వినోదావసరము - అభిరుచులలో మార్పు - భామకలాపములు-వీధినాటకములు తోలుబొమ్మలు - తెరల నాటకములు.

2. యంత్రయుగము, ఛాయా చిత్రగ్రహణము - (ఫొటోగ్రఫీ) శబ్దవిస్ఫారీకరణము (Radio-broadcasting) వినోదమునకు పాడుట.

3. సినిమాలో క్రమవృద్ధి - 'మ్యాజిక్ లాంతరు' చిత్రములు - తెరలపై మూక చలనచిత్ర ప్రదర్శనములు - శబ్దయుత చలనచిత్రములు - దృశ్యములు, నటీనట నాట్యములు, మొదలగునవి యమర్చి ఛాయాచిత్రములతో పటముల చుట్టలనుసిద్ధముచేసి విద్యుత్సహాయమున బొమ్మలు తెరపై నెక్కించి క్రమముగ త్రిప్పుట.

4. సినిమా ప్రయోజనములు - వినోదము, విజ్ఞానము, ధనార్జనము. సాంఘిక రాజకీయబోధ మొదలైనవి.

5. సినిమావలని నష్టములు-దుర్వ్యసనములు - దుష్ట ప్రదర్శనములు - అవినీతి - ఉచ్ఛృంఖలత్వము - సినిమాలోని నటీనటుల వేషములను, చేష్టలననుకరింపవలెనను యత్నము.

6 సినిమా యజమానుల కేవల వ్యాపారదృష్టి మారవలెను - రసికత - సంఘోద్ధరణము - ప్రభుత్వపు అదుపు - సినిమా చిత్రములనుగూర్చి సరస విమర్శనము - సినిమాను సంస్కరించుట. విద్యాలయములలో సినీమా యంత్రములు.

XIV. విద్యార్థులు, నిర్బంధ సైనికశిక్షణము :

1. నాగరికతాభివృద్ధికి విద్య - జీవితమునకు సంబంధించని విద్య - శారీరిక బలనిరపేక్షకమైన మనోవికాసము.

2. పాఠశాలలోని విద్యార్థులబలహీనత - పుస్తక కీటకములుగాఁ బరిణమించుట - ఆరోగ్యవంతమైన శరీరములో నారోగ్యవంతమగు మనస్సు - బడులలో ఆటలు, దేహపరిశ్రమావ్యాయామములు పోటీఆటలు.

3. ప్రపంచస్థితుల తారుమారు - ప్రపంచయుద్ధములు, సైన్యావసరములు - శాశ్వతసైన్యపు ఆర్థిక భారము.

4. పాశ్చాత్యదేశపు పాఠశాలలలో బలవంతపు సైనికశిక్షణము - యుద్ధములలో విద్యార్థులు చేరఁబడుట.

5. భారతీయ సంప్రదాయములు - నిర్బంధ సైనిక శిక్షణమునకుఁ దలిదండ్రుల విముఖత్వము-నిర్బంధశిక్షణము వలని యిబ్బందులు - ప్రతిబంధకములు - స్వతంత్రభారతపు స్వరక్షణావశ్యకత.

6. ఏవయస్సు విద్యార్థులకెట్టి కాలపరిమితితో నిర్బంధ సైనిక శిక్షణమీయవచ్చును - విద్యకు నాటంకము రానియేర్పాటులు - కళాశాలా విద్యార్థుల కర్తవ్యము జాతీయ సైనికశిక్షణావర్గములలోఁ జేరవలసిన యావశ్యకత.

కలహ శీలిత్వము నణచుట - నియమపాలనము - సహన గుణము - నిగ్రహము - దేశశాంతి.

XV. జాతీయ భాషాభివృద్ధి :

1. భాషమానవపరిధానావసరము - విద్య - వార్త - ప్రజాసంఖ్యాభివృద్ధి - ప్రజాక్షేమము - ప్రజైక్యావసరము.

2 దేశములలో విభిన్న భాషలు- మాండలిక భాషా భేదములు - భారత దేశ ప్రముఖ్య భాషలు - ప్రాంతీయ భాష లందు జ్ఞానసంపద -

3. విభిన్న భాషాభేదములతో సంకుచిత రాష్ట్రాభిమానము - భాష - జాతి - పరభాషా ద్వేషము - అంతర్దేశీయ వ్యవహారములు - ప్రయాణములు - వర్తకము.

4. యావద్దేశ పాలనము - ఏకభాషావశ్యకత - ఆంగ్ల భాషాస్థానము దానిఫలితములు. భారతవిశ్వవిద్యాలయముల సమాలోచనలు.

5. భారత దేశ స్వాతంత్ర్యసిద్ధి - శాసనసభలలో రాజకార్యనిర్వహణమునకు నేకభాషావశ్యకత.

6. భారతజాతీయ భాషాస్థానమునకు నాయా భాషల యర్హతలు - ఆంగ్లమా, సంస్కృతమా, హిందీయా, ఆయా భాషల యర్హతలను గూర్చిన యుపపత్తుల పరిశీలనము.

7. భారత రాజ్యాంగమున హిందీ జాతీయభాషగా నిర్ధారితమగుట -దానివ్యాప్తికిఁ బ్రభుత్వమును, దక్షిణభారత హిందీ ప్రచారసభ మొదలగు సంస్థలును గావించుచున్న యేర్పాటులు - హిందీవ్యాప్తికిఁ బ్రతిబంధకములు - ఐక్య భాషాసిద్ధికి సూచనలు. విశ్వవిద్యాలయముల కర్తవ్యము.

XVI మాతృభాషామూలక విద్యాబోధనము :

1. విద్యాబోధనోద్దేశము - విజ్ఞాన వికాసము - ఆనందము - నాగరకత - సంపూర్ణ మానవశక్తులు.

2. ఉత్తమపాఠశాలలు - కళాశాలలు - భౌతిక శాస్త్రములు, ప్రకృతిశాస్త్రములు - గణితశాస్త్రము మొదలైనవాని బోధ.

3. ఆంగ్లభాషామూలక బోధనకు హేతువులు - జాతీయోద్యమప్రాదుర్భావము - దేశాభిమానము - పరదాస్య విముఖత్వము - జర్మని, ఫ్రాన్సు, రష్యా మొదలగు దేశములలో విద్యాబోధన పరభాషామూలకమా ?

4. శాస్త్రాదులను దేశభాషలలో బోధించుటలోని సాధక బాధకములు - ఉత్తమపాఠశాలలలో ప్రాంతీయ భాషలలో బోధించుచుండుటవలని లాభనష్టముల పరిశీలనము - కళాశాలలలో మాతృభాషామూలక విద్యాబోధనలో ప్రతిబంధకములు.

5. విద్యాబోధన దేశభాషామూలక మగుటవలన లాభములు - ఏదివిద్యాబోధనభాష ? ప్రాంతీయభాషయా, జాతీయ భాషయా ? వానివానిస్థానములు.

6. దేశీయభాషామూలక బోధనమునకుఁ బ్రథమ చర్యలు-గ్రంథప్రకటనము - విదేశసంబంధములకై యుండుటకు ఆంగ్లమునకుఁదగురక్షణ. రాష్ట్రప్రభుత్వములును, విశ్వవిద్యాలయములును నాదర్శముల నేర్పఱచునావశ్యకత.

XVII. లలిత కళలపోషణము :

1. మానవుల విభిన్నశక్తులు - ఉదరపోషణమునకుఁ బిమ్మట ఆనందానుభవము - భిన్నవ్యక్తుల శారీరక మానసిక నిర్మాణము - భేదములనుబట్టి, విభిన్నకళలకు నవకాశములు.

2. కళ యనగా నిర్వచనము - 64 కళలు - అందు లలిత కళలు - కళాకారుల ప్రసిద్ధి - కీర్తి.

3. ఆయాకళల పరిశీలనము-సంగీతము-కబీరు, త్యాగరాజు, క్షేత్రయ్య, రామదాసు, మొ॥వారు, శ్రోత్రానందము భక్తిపారవశ్యము - కవిత్వము - కాళిదాస నన్నయాదులు - చిత్రలేఖనము - రవివర్మ, ఆధునిక చిత్రలేఖకులు శిల్పము - గ్రీకురోమన్ శిల్పము-భారతీయ దేవాలయ శిల్పము-బొమ్మలు.

4. బాలురయందును యువకులయందును కళాపోషణము, కర్నాటక సంగీతము, హిందూస్తానీ సంగీతము - సినీమా సంగీతము.

5. కళాభివృద్ధి నాగరకతా సూచకము - సంగీతపాఠశాలలు - కవిత్వ పోషణము - చిత్ర ప్రదర్శనములు.

6. ఆయా దేశములందలి కళాభిరుచుల వినిమయము. భారతీయ నృత్యప్రశస్తి - బహూకరణములు - కవితాప్రశస్తికి ప్రోత్సాహకముగ ఆస్థాన పండితనియోజనము.

7. కళాశాలలలో విద్యేతరశక్తుల ప్రోత్సాహములో కళాపోషణము, విద్యార్థుల యుత్సాహాదికము.

XVIII. కళాశాలలలో విద్యాబోధనేతర వృత్తులు - Extra Curricular activities.

1. విద్యయొక్క పరమాశయములు - జీవిక - శీల పోషణము - పరిపూర్ణ మానవత్వము.

2. నేటికాలపు విద్యయందలి లోపములు. అనుదిన ప్రపంచ జీవితమునకు సంబంధింపని విద్య - విద్యార్థుల సహజ శక్తులయుపేక్ష.

3. పై లోపముల నివారణకుఁ గళాశాలలలోఁ గావింపఁబడుచున్న మార్పులు. విద్యార్థిసంఘములు - సభా నిర్వహణము - చర్చలు - నృత్యములు, నాటకములు, - వినోద విహారములు (Excursions) ఆటల పోటీలు - కళాశాలాపత్రికలు.

4. పై వాని క్రమనిర్వహణమునకుఁదగు కార్యక్రమము. అధ్యాపకుల మార్గదర్శిత్వము - విద్యార్థుల కార్య నిర్వహణము, పెత్తనము.

5. ప్రముఖపురుషుల యుపన్యాసములు ప్రదర్శనములు - కళాశాలా పత్రికా నిర్వహణము, నాటకకళ, కవితాకళ, గానకళ, ఆటలు మొదలగువానిలోఁ గళాశాలల మధ్యపోటీలు.

6. విద్యార్థుల సహజశక్తుల ప్రోత్సాహము - ప్రదర్శనములు - బహుమతులు, ప్రశంసలు - ఈ పనికొఱకు వేఱుపఱుపఁదగు కాలపరిమితి.

7. సాధారణవిద్యకు భంగము కలుగని కార్యక్రమము తల్లిదండ్రుల సంఘములు - పూర్వవిద్యార్థిసభలు -

పై వాని ఫలితములు. సెలవులలో జాతీయవిస్తరణ కార్యక్రమములలో పాల్గొనుట.

XIX. మద్యపాన నిషేధము :

1. మానవుల వినోదవాంఛ – సద్గుణములు – దుర్గుణములు: వ్యసనములు – త్రాగుడు సప్తవ్యసనములలోనొకటి.

2. అన్నిమతములలోను మద్యపాననిరసనము – శుక్రాచార్యుని శాపము – మద్యపానమువలని వివిధనష్టములు.

3. ఆయాదేశములలో మితపానప్రచారములు – గాంధిగారి సంపూర్ణ మద్యనిషేధ ప్రచారములు–కాంగ్రెసు ఉద్యమము. జాతిలోని కళంకములు పోఁగొట్టునాశ.

4. రాష్ట్రములలో కాంగ్రెసుప్రభుత్వము లేర్పడుట–మండలముల చొప్పున మద్యనిషేధకార్యక్రమము – ఇతర రాష్ట్రములలో మందమంద నిషేధకార్యక్రమము.

5. నిషేధమువలన రాష్ట్రములో ప్రభుత్వపు ఆదాయము తగ్గుట – అమ్మకపుపన్ను.

6. మద్యనిషేధమువలన రాష్ట్రాభివృద్ధి పరిశాలికలు కుంటువడుట – దొంగతనముగా సారాయి త్రాగుచుండుట–మత్తువస్తువుల నిషేధశాఖకగు అదనపువ్యయములు – లంచగొండితనము. కల్లుగీతపనివారి వృత్తులు పోవుట.

7. నిషేధము తొలగింపవలెనను వాదము. ఈ వాదముపై శాసనసభలు భగ్నములగుచుండుట – లంచగొండితనము మాన్పి నిషేధముపట్ల కఠోరపర్యవేక్షణ మేర్పరచినచో దాని ఫలితములు. నూతనప్రభుత్వమునకు సూచనలు.

XX. స్వాయం సహాయము (Self-help):

1. మానవుని సంఘజీవితము - కుటుంబములు, మిత్రి వర్గములు, కార్యసంఘములు, పరస్పరసహాకారము.

2. పరసహాయవాంఛ - దాని దుష్టఫలితములు - అలసత్వము-పరాపేక్షవలన కార్యవిఘాతము.

3. పరాపేక్షవలని నష్టముల కుదాహరణగా కథలు-కాపుకొడుకులు-చేనుకోతకథ.

4. మహాపురుషుల మార్గదర్శిత్వము - అలసులు నిద్రింప స్వాయంసహాయమును నమ్మిన వ్యక్తుల జాగ్రిత్త.

5. స్వాయంసహాయమువలని లాభములు. తృప్తి - యోగ్యకాలమునందుబనుల ముగింపు - భావ్యాభివృద్ధి -

6. స్వాయంసహాయ మలవఱచుకొను మార్గములు - వృత్తిగౌరవము - లేనిపోని యహంభావము వీడుట -

7 స్వధర్మ నిర్వహణము. భగవద్గీతాబోధ.

XXI. జీవ కారుణ్యము:

1. భగవత్సృష్టి-వివిధజీవరాసులు - స్వసుఖవాంఛ-

2. సర్వజీవులకును సుఖముగ బ్రదుకునవకాశము - స్వసుఖవాంఛచే జీవరాసులమధ్య సంఘర్షణము- లోకపుపీడ.

3. ఉత్తమగుణములు-మానవజాతి విశిష్టత.

4. మాంసాహారము - శాకాహారము - వాని గుణాగుణములు-మితిమీఱు మాంసాహారమువలని కీడులు- ఆత్మవత్సర్వ భూతాని-చలిచీమనైనను జాగ్రొక్కరాదు-జాలఁడు-బుద్ధుఁడు, క్రీస్తు, అశోకుఁడు, గాంధి మున్నగువారి బోధనములు -

5. కరుణాగుణము- జంతువులపట్ల క్రూరత్వపుటుదాహరణములు-మానవ వినోదమునకు సర్కసులలో జంతువుల నిర్బంధము - వధ్యస్థానమునకుఁ గొనిపోఁబడు. జంతువులపట్ల నిర్దాక్షిణ్య ప్రవర్తన -

6. ప్రపంచమందలి జీవకారుణ్య ప్రచారక సంఘములు. గౌతమీ గోరక్షణసమితి-మాంసాహారులెట్లు జీవకారుణ్యము చూపుట - ధర్మవ్యాధునికథ.

7. యుద్ధనిరాస-ఎఱ్ఱసిలువ సంఘము మొదలగువాని సేవాక్రమము - విద్యార్థుల సేవాసమితులలో జీవకారుణ్య ప్రచారావశ్యకత.

XXII. మతప్రసక్తిలేని రాజ్యాంగవిధానము (Secular state):

1. ప్రత్యేక దేశములందుఁ బ్రత్యేకజాతులకును మతములకును జెందిన ప్రజలుండుట - సమష్టిజీవనము - శాంతి సౌభాగ్యముల యావశ్యకత.

2. దేశమున నశాంతికిని, కల్లోలమునకును, యుద్ధమునకును గారణములు-మితిమీఱిన స్వార్థము, రాజ్యబలహీనత-ఆర్థికహైన్యము - మతావేశములు. యూరపులో క్రూసేడ్ యుద్ధములు.

3. మతకలహములు - భారతదేశపు పూర్వానుభవములు-మహమ్మదీయుల పాలనాకాలము-చిన్నకారణములపై ఘోర హత్యాకాండములు - మతవిద్వేషములు - గాంధీగారి ప్రయత్నములు-నౌకాలీ దురంతములు.

4. భారతదేశ స్వాతంత్ర్య సంపాదనసమయమున జిన్నాగారి పట్టుదల-పాకిస్తాన్ పట్టుదల - దేశవిభజనపై మత కల్లోలములు-హత్యలు-నిర్వాసనసమస్య.

5. పాకిస్తాన్‌లోని మతమూలక రాజ్యాంగవిధానము ఐక్యభారతరాజ్యాంగమున మతప్రసక్తిలేని విధానము - ఈ విధానముపై భిన్నాభిప్రాయములు-భారతదేశము-హిందువులకే యను వివాదము-హిందూమహాసభ మొ॥ మతసంస్థల యాశయములు.

6. మతప్రసక్తిలేని రాజ్యాంగములో నెల్లరకును స్వేచ్ఛ. నెహ్రూ ప్రభృతుల భావములు-రాజ్యాంగము మతి మూలకమైన నేమగును.

7. మతివిశ్వాసముపట్ల స్వేచ్ఛ-పౌరుల మత సామరస్య భావములు - ప్రభుత్వపు నిష్పాక్షికత్వము - శాంతి భద్రతలు. నేటి శాంతిపరిస్థితులు.

XXIII. ప్రపంచశాంతి :

1. విశ్వమున వివిధ దేశములు - యంత్రయుగమున విభిన్నత యంతరించి విశ్వకుటుంబభావము యథార్థమగుట - వ్యక్తులభేదములవలె దేశములభిన్నాశయములు-యుద్ధములు

2. ప్రపంచ కల్లోలము వలనను యుద్ధమువలనను గలుగు నష్టములు - ఆధునిక వైజ్ఞానికాభివృద్ధి ఫలితముగా యుద్ధముల పరిణామములు - ప్రపంచవిస్తృత యుద్ధములు -

3. ఐక్యరాజ్యసమితి మొదలగు శాంతిసంస్థలు- శాంత్యావశ్యకత - 1918 వ సంవత్సరపు నానారాజ్యసమితి ఎందుచే విఫలమయ్యెను.

4. ప్రపంచశాంతికి నోబెల్ బహుమానము - దాని ఫలితము- ఐక్యరాజ్యసమితియందలి లోపములు - దేశముల మధ్య పరస్పర దుర్భావములు-అణుశక్తి మారణయంత్రములు, మొదలగు యుద్ధపరికరముల నిర్మాణము.

5. ఐక్యరాజ్యసమితి సభ్యత్వము - ప్రపంచశాంతి సాధనలో స్వతంత్రభారతపు స్థానము. నెహ్రూ ప్రభృతుల నిరంతరదీక్ష. యుద్ధముల నాపుటలో సమితియత్నములు - ఐక్యరాజ్యసమితికిఁ గావలసిన సైనికబలము. యావత్ ప్రపంచన్యాయస్థానము.

6. బలప్రదర్శనముచే యుద్ధముల నరికట్టఁగలమా? ప్రజల నైతిక దృష్టిలోమార్పు - యావత్ప్రపంచపుటార్థికోన్నతి - బలవద్దేశములకును బలహీన దేశములకును మధ్య సామరస్యము - ఐక్యరాజ్యసమితి పర్యవేక్షణలో శాంతి ప్రచారక సంస్థలు - శాంతికొఱకుఁ బ్రార్థనములు.

XXIV భారతదేశపు టభివృద్ధిప్రణాళికలు.

1 మానవజీవితపు ప్రాథమికావశ్యకతలు. కూడు గుడ్డలలో తృప్తి. పిమ్మట సౌకర్యములు, విజ్ఞానము, నాగరకత.

2 1947 లో భారతదేశము స్వతంత్రమగుట. ప్రపంచరాజ్యములలో భారతదేశపు స్థితి. ఇతర దేశములతోఁ బోలిక. స్వకీయవికాసావశ్యకత.

3 రష్యా మొదలగు దేశములలో పథకముల మూలమున వృద్ధి. జవహర్‌లాల్ నెహ్రూ ఆశయము. 1950 లో

జాతీయనిర్మాణరచనాసంఘ మేర్పడుట (National planning Commission). వెవ్వేఱు రాష్ట్రములకు అభివృద్ధి సూచనలు.

4 ప్రథమ పంచవర్ష ప్రణాళిక. 1951-56. సాధింప సంకల్పించిన విషయములు. ఆరంభదశలో ఆహారపుపంటలు హెచ్చుచేయుట. వ్యవసాయము, నీటిపారుదల - క్రమముగ సాంఘికసంక్షేమము. విద్యుచ్ఛక్తి-ప్రజలలో ఆర్థికసమత్వము సాధించుట.

5 ప్రణాళికానిర్వహణము. కేంద్రసంఘములు, రాష్ట్రసంఘములు, మండల సంఘములు. యావద్భారతమున 55 సమాజాభివృద్ధి పథకములు. అంచనావేసిన వ్యయము 2069 కోట్ల రూప్యములు. ధన సేకరణకు ఉపాయములు. రాష్ట్రాదాయములలో మిగులు. ప్రజలనుండి అప్పు. అమెరికా మొదలగు రాజ్యములనుండి అప్పు.

6 సమాజాభివృద్ధిపథకము. జాతీయవిస్తరణ కార్యక్రమములు. గ్రామాభ్యుదయ ప్రణాళికలు. ప్రజలును ప్రభుత్వమును కలిసి పథకములు నిర్వహించుట.

7 ప్రణాళిక జయప్రదమగుచున్నది. ఆహారపుకొఱత పోయినది. నదులపై ఆనకట్టలు, క్రొత్తవ్యవసాయపుభూములు. జాతీయాదాయము 1950-51 లో 9000 కోట్ల రూపాయలు. నేడు పెరిగినది. నిరుద్యోగసమస్య తీరగలదు.

8 విద్యార్థులకర్తవ్యము. ప్రజలు ప్రభుత్వమునకు దోడ్పడుట. ప్రజాశ్రేయస్సు. సర్వేజనాస్సుఖినోభవంతు.

XXV సమాజసంక్షేమపథకములు (Community Projects).

1 ప్రజాక్షేమావశ్యకత - పూర్వపురాజులవిధులు - నేటి ప్రజాప్రభుత్వముల ధర్మములు. ప్రజాప్రభుత్వములలో ప్రజల స్వత్వములు, బాధ్యతలు.

2 స్వతంత్రభారతప్రభుత్వము సంకల్పించిన ప్రథమ పంచవర్ష ప్రణాళిక. దాని అంగములు సమాజసంక్షేమ పథకములు, జాతీయవిస్తరణ కార్యక్రమములు, గ్రామాభ్యుదయ పథకములు.

3 భారతదేశమున 5,50,000 గ్రామములు. ప్రజలలో నూటికి 82 ౘ మందికి వ్యవసాయము ప్రాణాధారవృత్తి. ప్రస్తుతావసరములు, అందఱకు ఆహారము, వస్త్రము, బ్రదుకుటకు వృత్తులు. అలుపిమ్మట సౌకర్యములు.

4 1952 వ సంవత్సరమున భారతదేశమంతటను 55 సమాజసంక్షేమపథకము లారంభింపఁబడెను. ఒక్కొక్క పథకపు విస్తీర్ణము మూడువందల గ్రామములు. నూరేసి గ్రామములుగల మూఁడంతర్భాగములు: పథకనిర్వాహణోద్యోగి. అతనిక్రింద అంతర్భాగ నిర్వాహణోద్యోగులు. గ్రామకార్యనిర్వాహణోద్యోగులు. ఒక్కొక్కపథక సమాప్తికి కాలపరిమితి మూఁడు సంవత్సరములు.

5 పథకనిర్వాహణము. ప్రజల సహకారము కోరుట. వ్యవసాయము, నీటిపారుదల, విద్యుచ్ఛక్తి, గృహపరిశ్రమలు, చిన్నపరిశ్రములు, పెద్దపరిశ్రమలు, రాకపోకలసాధనములు, సంఘసేవ, ఉద్యోగము సమకూర్చుట. జరుగుచున్న

అభివృద్ధులు ప్రజలు చూచుకొనునట్లు చేయుట, ప్రజలు ధనదానముతోను శ్రమదానముతోను పథకములకు దోడ్పడుట. కాలువలు త్రవ్వుట. బాటలు వేయుట.

6 పథకములవలని ప్రయోజనములు. భూమిలోని శక్తులను నీటిశక్తులను క్రమపఱచి వృద్ధిచేయుట. క్రొత్త భూముల వ్యవసాయము. 1950 లో జాతీయాదాయము సంవత్సరమునకు 9000 కోట్ల రూప్యము లుండగా నేఁటికి క్రమాభివృద్ధి. 1956 నాటికి 10000 కోట్ల ఆదాయము రాఁగలదు.

7 ఆంధ్రరాష్ట్రమునపనులు. తుంగభద్రాపథకము, మాచ్ ఖండుపథకము, కృష్ణానదిపై వంతెన. ఆలమూరునొద్ద గోదావరిపై వంతెన. సామర్లకోట పెద్దాపుర ప్రాంత మండలి సమాజసంక్షేమ పథకము. ఒక్కొక్క సమాజసంక్షేమపథకములోని అంతర్భాగమునకు 2½ లక్షల రూపాయల వ్యయము.

8 పథకనిర్వాహణలో మండలాధికారులు, శాసన సభ్యులు, గొప్పభూవసతిగలవారును సభ్యులుగా నుండుట. ప్రజల విధులు. విద్యార్థుల యైచ్ఛికసేవ.

XXVI రాష్ట్రము, వ్యక్తి, వాని సంబంధము (ప్రజల స్వాత్వములు బాధ్యతలు.

1 మానవుఁడు సాంఘికజీవి-జనసంఘపు పెరుగుదల-ఆదికాలపు పరిస్థితులు. నేఁటి సంకులనమాజ పరిస్థితులు. పరిపాలనావశ్యకత.

2 పూర్వపువర్ణవిభాగము (సమాజ క్షేమావసరము గ) రాజెన్నుకొనంబడుట. రాజుల పరిపాలనాకాలము, దాని మేలుకీడులు. ప్రపంచమంతటను రాజులపాలన మంతరించుట.

3 ప్రజాప్రభుత్వములు నెలకొనుటకు వివిధవిప్లవములు. భారతదేశపుటహింసావిప్లవము. ప్రజాప్రభుత్వ నిర్వహణాంగములు. అధ్యక్షుఁడు, మంత్రులు, శాసనసభలు, ప్రభుత్వోద్యోగులు, ప్రజలు, పరస్పరసహకారము, విమర్శ.

4 ప్రభుత్వపు ఆశయము. ప్రజలే తమపాలన తమ క్షేమము కొఱకు సాగించుట. నిర్వహణాంగము. ఎన్నికలు. ఎన్నికలలోని సాధకబాధకములు. వయోజనుల వోటు హక్కు. వోటు సద్వినియోగము, దుర్వినియోగము. వాని వాని ఫలితములు. ప్రజలు విద్యావంతులై, స్వక్షేమము నెఱుంగవలసిన బాధ్యత పూర్వముకంటె నేడు హెచ్చగుట.

5 ప్రజాప్రభుత్వములందు పక్షము లేర్పడుట. పక్షముల భిన్నభిన్నాశయములు, వ్యక్తి తనలాభము గుర్తెఱుగవలసిన బాధ్యత. పెక్కండ్రు వ్యక్తులుగూడి రాష్ట్రమేర్పడుట. రాష్ట్రములు గూడి సంపూర్ణదేశప్రభుత్వ మేర్పడుట. ప్రజలు ఎన్నికలలో చేసిన తప్పులు వారినెత్తినే కొట్టును.

6 ఎన్నికల యనంతరము ప్రభుత్వ మేర్పడి ప్రజావిధులు నిర్వహించుట. మంత్రులును, ప్రభుత్వోద్యోగులును ప్రజాసేవకులా, ప్రజాపాలకులా. ఈ సంబంధములో పూర్వ ఆధునిక భావ భేదములు. రాజు విష్ణ్వంశసంభూతుఁ డను భావము. ఉద్యోగులు ప్రజాసేవకులమని గుర్తెఱుఁగు నావశ్యకత. మంత్రులయు, శాసనసభ్యులయు సంచారములు.

7 ప్రజలు తామెన్నుకొన్న ప్రభుత్వమునకు వినయ విధేయతలు, భక్తి విశ్వాసములు చూపు నావశ్యకత -

XXVII విశ్వమానవ సౌభ్రాతృత్వము (మానవ సమత్వము)

1 జీవరాసులలో (84 వేల జీవరాసులు) మానవ జీవోత్కృష్టత-వాక్. బుద్ధులవిశేషము సత్య, ధర్మ. ప్రేమలు.

2 సంకుచితదృష్టి, విశాలదృష్టి. విశాలదృష్టికిఁ బ్రతిబంధకములు. అజ్ఞానము, స్వార్థము, స్వాభిమానము, మూఢదేశభక్తి, మతదురభిమానము, పూర్వమతయుద్ధములు.

3 సంకుచితదృష్టి ఫలితములు. ద్వేషములు, వర్గవిభేదములు, పరిపాలనలో సంకటములు.

4 విశ్వమానవదృష్టి యలవఱచుకొనురీతులు. పరుల బాధలు తనవానివలెఁ జూచుట. రాజ్యముల మధ్య సామరస్యము.

5 విశ్వమానవప్రేమ బోధించిన మహాపురుషులు, బుద్ధుఁడు, గాంధి, టాగోరు, వివేకానందల బోధనలు.

6 మతపరసక్తి లేనట్టియు వర్గరహితమైనట్టియు, భారతదేశ పరిపాలనాదర్శము, ఎల్లరకుసమానావకాశములు.

7 ఈ యుత్తమగుణము నలవఱచుకొనువారు చేయవలసిన పనులు. ప్రపంచమంతయు నొకటి యని గుర్తించుట- ఎక్కడ నాపదలువచ్చినను నాదుకొనుట. లోకమేకుటుంబము.

8 ఈ భావమువలని లాభములు. శాంతి, యుద్ధనిరాస, దేశపరిపాలనలో నొడుదుడుకులు లేమి, దైవదృష్టి, లోకాస్సమస్తాః సుఖినోభవంతు.

అభ్యాసములను విప్పు కీలకము V

(Key) ముఖ్యాక్షరములు సూచింపఁబడెను.

24 పుట. 1 ద్రు, 2 స్థ, 3 జ్యాంగవిధా, 4 భు, 5 ముల్లో. 6 బంధు, 7 చె, 8 బోధిం, 9 సిం, 10 శ్య, 11 క. 12 ఖ్యా, 13 వ, 14 స్థ, 15 బిం. 16 దృఢ, 17 బ్ద, 18 స్వస్థ, 19 దృష్టము, 20 ఖా, 21 స్థ, 22 స్థి, 23 ష్ట, 24 కృ. 25 చంచలస్థి. 26 స్త, 27 స్థ, 28 చ్ఛిం, 29 బం, 30 శృం, 31 త్ర్యము, 32 చ్ఛ. 33 ఫిం, 34 దా, 35 శ్చా, 36 స్మర, 37 శిం, 38 ష, 39 జ్ఞ, 40 ఒ. 41 చ, 42 ష్య, 43 మృద్ధి, 44 శుభ్రి, 45 గాఢ, 46 మముగ, 47 ఒడలు, (శరీరము) 48 స్తు, 49 త్తప్పు, 50 తము, 51 మాహాత్మ్య, 52 తెఁడు, 53 స్త, 54 అని. 55 గ్గఅ, 56 క్వాలు, 57 సం, 58 గాయ, 59 య్యు. 60 గుగా, 61 బా. 62 గ, 63 తనము 64 వాద్య, 65 హస్త, 66 బంధి, 67 ల, 68 వ్రా, 69 సిం.

iv. 1 (a) 1 య, 2 యూ, 3 య, 4 యి, 5 యి, 6 యిం, 7 యె, 8 యొ, 9 యూ, 10 య, 11 య, 12 యి, 13 యుం, 14 యూ.

(b) 1 యూ, 2 యు, 3 యని, 4 యొక, 5 యొద్ద, 6 యి, 7 యొక, 8 య.

iv. 2 (a) 1 య 2 యొ, 3 యు, 4 యూ, 5 యా, 6 యి, 7 యొం, 8 యె, 9 యెం, 10 య, 11 యి, 12 య

13 య, 14 యుం, 15 యొ, 16 యే, 17 యూ, 18 యం, 19 య, 20 యుం 21 యూ. 22 యెం, 23 య, 24 యె, 25 యి, 26 యెం, 27 యు, 28 య.

iv. 2 (b) 1 యి, 2 యే, 3 యు, 4 యొక, 5 యిం, 6 యూర, 7 యూరి, 8 యగు, 9 యూవ, 10 యద, 11 యం, 12 యూ.

iv. 3 (a) 1 వని 2 వేమి 3 రయ్యె 4 టి (టియి) 5 మి (మియి) 6 రి (రియి) 7 డా (డియా) 8 టా (టియా) 9 తిచ్చు (తియి) 10 నట్టి (నియట్టి) 11 దే (దియే) 12 విచ్చి (వియి) 13 మం (మియం) 14 యు 15 య 16 యం 17 యు 18 యుం 19 యొ 20 యా 21 యె 22 తే (తియే) 23 దెం (దియెం) 24 కిదెం (కినిదెం) 25 య 26 యూ 27 యె 28 కెక్క (కిన) 29 య 30 య్యె 31 యూ 32 యి 33 య 34 యి

3. (b) 1 చ్చియి 2 డియి 3 కో (కినో) 4 వియెం 5 యచ్చు 6 యుం 7 యమా 8 వెన్ని (వియెన్ని) 9 యొక 10 య 11 యొ 12 యిట్లు 13 యు 14 యొక 15 వియ్యె 16 కొప్ప (కినొప్ప) 17 యా 18 యను.

4 (a) 1 లా 2 అ 3 మ 4 విం 5 కిచ్చి (కునిచ్చి) 6 ట్లుం 7 డి 8 దున్న (దునున్న) 9 నున్న 10 రె 11 కెన్ని (కునెన్ని) 12 కున్న (కునున్న) 13 చేగ (చునేగ) 14 నను.

4. (b) 1 రే 2 గం 3 రేమి 4 ట్లుం 5 మె 6 కెం (కునెం) 7 మిా 8 ట్లా.

4. (c) 1 చువ 2 సువ 3 లువద 4 కువె 5 కువ 6 దుయు 7 నువి (వి) 8 లువ.

5. ఔపవిభక్తికములు:-1 తిని, 2 రిని, 3 తిని, 4 తినం, 5 లిని 6 తిని (నేయుకాచె - ఇట్లు ప్రథమావిభక్తిలో గూడ).

6. 1 జేత్వ 2 లాభకర 3 ఉన్నతతర (ఎక్కువఎత్తు) 4 మాటరి (వాగ్మి) 5 బుద్ధిమం (తెలివిగలవాడు) 6 ఎల్లవారు ఎల్లరు అందఱు 7 అనేకులు, చాలమంది 8 గొప్పతెలివి 9 దురభ్యాసము 10 చాలచోట్ల 11 ఎక్కువమేలు 12 చాల మంది. పెక్కుమంది.

7 (a) 1 డి 2 యొ 3 యెం 4 మం 5 యూ 6 వఱ 7 యెం 8 యన 9 యుం 10 యుం 11 యూ 12 యూ 13 య 14 రా 15 య్యె 16 మో 17 మే 18 డే 19 య 20 యిం 21 యె 22 యూ 23 య 24 యేం 25 యి 26 యూ

7 (b) 1 యొక 2 యన 3 యరి 4 యన్యా 5 కయూ 6 యూ 7 కుండు (కయుండు) 8 నున్న 9 యని (గాకని) 10 యద్ర 11 యాజ్ఞ.

8 (a) 1 నడి 2 నారో 3 నంద 4 నరి 5 నక్ర 6 నార్జ 7 కిచ్చె (నిచ్చె) 8 నానం 9 నన్యా 10 కినే (కే) 11 కునో (కొ) 12 నున్న 13 దెవ (దునె) 14 నా 15 నిట్లం 16 నున్న 17 నగు 18 నున్న 19 నరి 20 నేమై 21 నక్ర 22 నీ 23 నానం 24 నేమా 25 నున్న.

8 (b) 1 నం 2 నూ 3 నుం 4 నె 5 ను 6 న 7 నుం 8 నె 9 కుప (కును) 10 నుం 11 నా 12 నుం 13 కుం (కునుం) 14 డయు 15 యేవె 16 సీ 17 ని 18 నె (కెక్కు) 19 నుం 20 ను 21 నా 22 నసే 23 సీ 24 లనా 25 నున్న 26 కి (కిని).

33 పుట. 8 (c) 1 యెం 2 ని 3 యూ 4 యి 5 యూ 6 న 7 నానం 8 నె 9 మూ 10 యూ 11 నా 12 నే 13 ని 14 యే 15 ను 16 నా 17 యో 18 డే 19 నా 20 ను 21 నే 22 నే 23 యూ 24 డే 25 న 26 నే 27 న 28 యు 29 యెం 30 నా 31 ను 32 యే.

8 (d) 1 న, 2 నే, 3 నా, 4 న, 5 న, 6 నె, 7 యి, 8 నిం, 9 యొ, 10 నిం, 11 యూ, 12 యూ, 13 నుం, 14 యు, 15 నా, 16 ను, 17 నే, 18 నూ, 19 య, 20 యూ, 21 నై, 22 య, 23 నో, 24 న.

8 (e) 1 నంజే, నఁజే, 2 రాఁద, 3 చుంజ, చుఁజ, 4 యుంజూ, యుఁజూ, 5 నంజే, నజే; దుంగ, దుఁగ; 6 పైఁగూ 7 తోఁబూ, 8 లద్దై, 9 దజ, 10 నజా.

8 (f) 1 కుజ 2 తోగం 3 డుజా 4 నిధ 5 తోజ 6 ముభ.

9. 1 మునకు 2 మునకు 3 మునకు 4 మునెదు 5 పునాజ్ఞ 6 జునా 7 పునిం 8 నాన 9 పుమా 10 టావు 11 పుటే 12 పుటుంగ.

10 (a) 1 వృద్ధవాక్కులు, వృద్ధుమాటలు. 2 నీచభావములు, నీచపుతలంపులు. 3 వృక్షచ్ఛాయ, వృక్షపునీడ

చెట్టునీడ. 4 గుర్వాజ్ఞ, గురునాజ్ఞ, గురునానతి. 5 గోక్షీరము, గోవుపాలు 6 విష్ణుగృహము, విష్ణువునిల్లు 7 సీతాసౌందర్యము, సీతయందము 8 ఆపత్ప్రార్థనలు, ఆపద మొఱ్ఱలు.

10 (b) నిర్ధనస్థితి, బీదతనము 2 నిర్ధనదశ, బీదతనము 3 ఆహారపులేమి 4 అనేకస్థలముల, చాలచోట్ల 5 యుద్ధకార్యములు, యుద్ధపుఁబనులు 6 ప్రపంచగమనము, ప్రపంచపు నడక 7 విషకీటకము, విషపు పురుగు 8 దేశక్షేమము, దేశపుమేలుఁగు 9 ప్రఖ్యాతైంద్రజాలికుఁడు, గొప్పగారడీ వాఁడు 10 సన్యాసిబృందము, సన్యాసులగుంపు 11 పురాతన పరికరములు, పురాతనపుపనిముట్లు 12 ఆలుబిడ్డలు, భార్యాపుత్త్రిలు 13 దక్షిణదిశ, దక్షిణపువైపు 14 దురుద్దేశము, చెడుతలంపు 15 ప్రియసోదరి, అనుఁగుచెల్లెలు 16 ధనమూల్యము, ధనపువిలువ 17 శ్రేయస్తరము, హెచ్చుమేలు 18 ఈశాన్యవర్షములు, ఈశాన్యపు వానలు 19 ముఖ్యసస్యము, ముఖ్యపుపంట 20 స్వాభావికపుటెరవులు 21 దేశకర్షకుఁడు, దేశపురైతు 22 దానశాసనము, దానపుపట్టా.

10 (c) 1 జేనియాన 2 ఏటినీరు 3 చిగురుఁగేలు 4 మోముచందురుఁడు, మోముజాబిల్లి 5 పూఁదేనె 6 తండ్రికొడుకులు 7 చెఱువునీరు 8 నల్లగలువ 9 నెత్తురుచుక్క 10 మింటితోవ 11 తీపిమాటలు 12 చలికాకలు 13 బంగరు చెంబు 14 బాపలగుంపు 15 వేల్పురచ్చ 16 ముక్కంటి 17 వేవెలుఁగు 18 కడలిపట్టి 19 పూఁదోట 20 మంచిచెలికాఁడు.

11. 1 ర్భుండి 2 తెలిసికొ 3 ఇయ్య 4 చెప్పు 5 ర్థించు
6 బడు 7 సి 8 చు 9 కొ 10 కు 11 పు 12 లియును 13 వ్రాసి
14 చు.

12. 1 పక 2 పక 3 పఁ 4 పఁగ 5 పఁబ 6 పుచు
7 చేయిం 8 వ్రాయిం 9 వ్రాయింపఁజేసె.

13. 1 సీతయు రాముఁడును 2 మఱియును 3 టయును-
టయును 4 ఆరోగ్యమును - మును, మును, మునునుండ
5 తన యొక్క-యు

14. 1 పాలించెను 2 పానమునిషే 3 చున్నారు
4 అతఁడు 5 యుండియతనికి.

15 (a) 1 త్రార్వా 2 ద్రానన 3 జాభ్యు 4 వీశ్వ
5 రీంద్రు 6 భూక్తి 7 గూద 8 త్ర్యాణ 9 జర్షి (జఋషి)
10 మైకాం 11 రాఘు 12 షూ 13 త్యా 14 భ్వా 15 ర్త్య
16 క్త్యతీ 17 మోదంత 18 మేశ్వ 19 ష్ణాల 20 తచ్ఛుభ.

15 (b) 1 రూప 2 ర్వాభ్యా 3 ద్రోద 4 ఘూద
5 ర్వాదే 6 త్యాగ 7 పిత్రాజ్ఞ 8 ధ్యాహ్న.

శ్రీ మారుతి ముద్రానిలయము, అమలాపురం. 1955—1000 కా.

TRANSLATION.

—:0:—

భాషాంతరీకరణమునకు ముఖ్యమైన సూచనలు.

1. ఇయ్యఁబడిన పరిచ్ఛేదమునంతయు నొక మాఱు పూర్ణముగ చదువనిదే ఏవాక్యమునకైన వాక్యము పరివర్తింపరాదు, సందర్భమును బట్టి ఒకేపదము వేఱువేఱు అర్థము లిచ్చును. Art అనగా ఒకచోట కళ యనియు, వేఱొకచోట నేర్పు అనియు, మఱియొకచోట కుతంత్రమనియు, ఇంకొకచోట "పన్నుగడ" యనియు నర్థ మేర్పడును.

2. ఆంగ్లమును ఆంధ్రమును వేఱు భాషాకుటుంబములకు చెందినవి గాన. ఆయా భాషల జాతీయము లెఱిఁగి మార్పు చేయవలెను. Bit the dust అనగా చచ్చెననియు, at finger's ends అనగా 'కరతలామలకముగా' అనియు వ్రాయవచ్చును.

3. ఆంగ్లములోని కర్మణ్యర్థక (passive voice) వాక్యమును తెలుఁగులో కర్త్రర్థకవాక్యముగా వ్రాయుట బాగు. Men trained up in new methods should not be ignored= నూతన పద్ధతులలో తర్బీదు [శిక్షణలు] పొందినవారి నుపేక్షింపరాదు.

4. ఆంగ్లములోని 'and' ను తెలుఁగులో 'మఱియు' అని మాటిమాటికిని వ్రాయుట బాగుగా నుండదు.

Ask and you will get it = అడుగుము, నీకది లభించును.
'Advance and strike'= ముందుకుసాగి దెబ్బ కొట్టుము.
Health and happiness=ఆరోగ్యమును సుఖమును.

5. సంబంధవాక్యముల నీక్రింది విధమున మార్చుట మేలు. He who works hard will be rewarded=కష్టపడి పని చేయువాఁడు బహుమతి [సత్ఫలము] నొందును.

6. ఆంగ్లములోని సామెతలను భావములను బట్టి తెలుఁగుజాతీయములలోనికి మార్చవలెను. A day after the fair =గతజల సేతుబంధనము Presence of mind= సమయస్ఫూర్తి.

7. ఆంగ్లములోని దీర్ఘవాక్యములను చిన్నవాక్యములుగా విడఁగొట్టి వ్రాయవచ్చును. ఉపవాక్యములను, చిన్నవాక్యములను గలిపి యేకవాక్యముగా వ్రాయవచ్చును.

This is the result which I expected = ఇది నే నాశించిన ఫలితము.

PART I

1

Dancing is one of the most popular pastimes in England. To the Easterners who witness it for the first time, it does appear not a little ludicrous. It is so because in India dancing is associated with a particular caste, and is not indulged in by the other castes. But a few months' stay in England would make it abundantly clear that it is a regular national game all over Great Britain. It is taught in all the elementary schools as practically a part of the scholastic curriculum. In all colleges it is one of the recreations where men and women take part with great glee, The dances form one of the most essential features of the Christmas-night-festivities. Old men and women, maids and youngmen and children take part in it indiscriminately. It is a disgrace among the English people not to know dancing. It is regarded as important as music. To know to dance, and to be able to play on the Piano are the two accomplishments which are required of an ordinary British girl.

Pastimes=వినోదములు; ludicrous=హాస్యాస్పదము; Accomplishment=నిపుణత. abundantly clear=సుస్పష్టము.

2

Rana Pratap lived and died like a true hero. He was an undaunted patriot. A brave warrior, a lover of freedom and a man whose self-respect was superb, he dedicated

his life to an ideal in the pursuit of which he recked nothing of danger or death. He suffered much to maintain the honour of his house and the purity of his blood, and while the other rajputs chose to bask in the sunshine of imperial favour, he held aloft the banner of freedom and challenged the greatest power in Hindustan. Every art that was employed to wean him from his ideals was treated with scorn and every intrigue that was set on foot to frustrate his plans was foiled by his valour and enterprise. There is no other name in the Rajaput's Saga which is mentioned with greater honour and reverence. Lapse of time has not bedimmed the splendour of Pratap's achievements and his epic heroism is as much an object of admiration to-day as it was in the 16th. century. Even Akbar on hearing the news of his death, was moved and admitted that his was an example worthy of the highest praise.

undaunted = అచంచల; నిర్భీకుడైన; superb= మహనీయము; wean=తొలగించు; Intrigue = కుట్ర; enterprise=సాహసోద్యమము. dedicate=సమర్పించు.

3

Human beings, and particularly children, cannot thrive at their best on a diet composed largely of cereals such as rice, millet etc., and insufficiently supplemented by other foods. To make good the deficiencies of such a diet, they must consume fair quantities of foods like milk, green vegetables, eggs, fruits etc.

These are some times known as the "protective" foods, since they are rich in proteins, vitamins and mineral salts and protect the body against the ills which result when the diet is largely based on less nutritious foods such as milled rice. Fish liver oils which are rich in vitamins A and D may for the present purposes be classed as most valuable "protective" foods.

In general, diets in India are defective because they do not contain "protective" foods in sufficient abundance. Our aim in public health-nutrition work in general, and in planning "well-balanced" diets, must be to increase the intake of "protective" foods. The classes in the community which are particularly likely to suffer if their diet is defective are infants and growing children and expectant and nursing mothers.

cereals=కాయధాన్యములు; millet=జొన్న; protective = రక్షక; proteins = మాంసకృత్తులు; balanced diet = సమీకృతాహారము; expectant mothers=గర్భిణులు; vitamins = జీవాధారకణములు. Nutritious= పోషక.

4

An attempt to climb Everest is faced with difficulties rather like those of the Polar explorer. Its top, being more than five and a half miles high, is covered with ice and snow; the cold is severe; movement is tiring owing to the nature of the slopes and the thinness of the air, which hinders breathing

In the early summer of each year, too, the south-west winds begin. Before they begin to blow, the northern slopes of the Himalayas are swept by such cold, dry winds that the ice and snow do not melt, and travelling is comparatively safe. But when they begin, the weather becomes wet and the mountain snows melt. Avalanches of large masses of snow may then fall down the mountain side, carrying all before them to destruction below. The climbers must therefore try to end their attempt before this is likely to happen, and the attack on Everest is not only a test of courage, endurance and skill, but also a race against time.

Explorer=పరిశోధకుడు; Avalanche = మంచుగడ్డ పెళ్ళలు; endurance=సహనము.

5

In spite of the cold in England, the train journeys are made as comfortable as possible. Hot water tubes are passed through all the compartments and keep the carriages fairly warm. Just as the electric lights can be switched off and on, so the hot water, or hot air can be regulated by means of switches in the compartment. In winter the fire places in the waiting-rooms are lit up with coal fire where passengers can sit up and warm themselves while waiting for the trains. Every station contains a stock of pillows and carpets. When anyone wants to make himself extra warm, he can take a blanket for a shilling for the night, and another shilling will fetch

him a pillow. He can use them for the night and leave them in the compartment when he reaches his destination. These are the property of the railway authorities and will be taken care of by the railway servants. Indian railways should try to imitate the fecilities available in the west.

Regulate = క్రమపఱచు; switch = అతుకుమాటు; fecilities = సౌకర్యములు. destination = గమ్యస్థానము.

6

Even without a clock a person generally knows what the time is within an hour provided that he is in his right senses and has not just awakened from a deep sleep. Our lives depend so greatly on the clock that our minds are constantly aware of it. It is the clock that decides when we must be at the school, factory or office, when a train shall begin or end its journey, when a certain radio-programme may be heard and when the cenema doors will open. The school boy, listening to a dull lesson, knows quite well how many minutes are left before he can escape. It is difficult, indeed, to imagine how the work and play of the modern world could be arranged without the clock.

Long ago, before the invention of the modern clock, various attempts were made to produce an instrument which would measure the passage of time. One of these was the sun-dial, which may still be seen in some gardens though it is now considered more as

a curiosity and as an ornament than as a useful indicator of the hour.

Invention—నూత్నకల్పన; sun-dial — సూర్యఘటి.

7

From very ancient times the general mass of the people in all countries have associated religion with mysteries, miracles and supernatural phenomena. In early days people believed that evil spirits were the cause of all diseases, and priests were often summoned to exercise the devil. Even to-day there are persons everywhere who will seek the help of priests, Sannyasis, or Yogis for the cure of physical ailments. This practice is common not only among the ignorant, but extends to the educated classes. Even rationalists and those who are proud of their practical wisdom sometimes fall back on supernatural remedies, as a last resort, when all other efforts have failed. There is also a tendency, especially among the rich, to seek the advice of those professing religion on short-cuts to worldly success. Many of them visit Sadhus simply for the purpose of knowing if possible, what further material rewards the future holds for them. To them religion and astrology mean the same thing. In the west a large number of persons, who are ignorant of the real conditions in India still think of Hinduism in terms of astrology or palmistry; for them every Indian they

meet in a train or on board a ship is a potential fortune-teller.

mystery=మర్మము; miracles=అద్భుత క్రియలు; rationalist=హేతు వాది; palmistry=సాముద్రికము.

8

During the latter part of my career as a tea-planter in India I happened to be stationed in one of the out-lying districts of Sylhet. Tigers were particularly numerous there, but the huge tracts of dense and practically uninhabited jungle in this part of the country afforded ample cover and they were seldom seen in day-light except by those who had opportunities of "sitting over" the carcasses of cattle or other animals that had been killed by them. Such opportunities were of frequent occurance in the neighbour-hood of the tea-gardens, owing to the fact that the estate coolies allowed their cattle to roam at will after dark, so that the beast fell an easy prey to any marauding tiger that happened to come across them. With such temptation it is not surprising that the tigers of this district had become notorious cattle thieves. They seldom attack human beings but the presence of these animals is always a potential danger to the lives of the people in the district. Sooner or later, a coolie is killed, which means that a tiger has taken its first step towards becoming a confirmed man-eater.

carcasses=శవములు; marauding=మాటు గాచెడు;
temptation=ఆకర్షణ. Notorious=ప్రసిద్ధమైన.

9

Siddhartha Gautama was the son of an aristocratic family which ruled a small district on the Himalayan slopes. He was married at nineteen to a beautiful cousin. He hunted and played and went about in his sunny world of gardens and groves and irrigated rice fields. And it was amidst this life that a great discontent fell upon him. It was the unhappiness of a fine brain that seeks employment. He felt that the existence he was leading was not the reality of life but a holiday—a holiday that had gone on too long.

The sense of disease and mortality, the insecurity and the unsatisfactoriness of all happiness descended upon the mind of Gautama. While he was in this mood he met one of those wandering ascetics who already existed in great numbers in India. These men lived under severe rules, spending much time in meditation and in religious discussion. They were supposed to be seeking some deeper reality in life, and a passionate desire to do likewise took possession of Gautama. He was meditating upon this project when the news was brought to him that his wife had been delivered of his first born son. "This is another tie to break" said Gautama.

Aristocratic=గొప్ప వంశపు, existence=బ్రతుకు; Mortality = నశ్వరత్వము; Meditation = ధ్యానము, passionate=ఉద్రిక్తమైన; discontent=అసంతృప్తి.

10

Why should we blame the poor machine for the ills that have followed from it? The fault lies with man, who has misused it, and with society, which has not profited by it fully. It seems to be unthinkable that the world, or any country can go back to the old days before the Industrial Revolution, and it hardly seems, desirable or wise that, in order to get rid of some evils, we should throw away the numerous good things that Industrialism has brought us. And in any event, the machine has come and is going to stay. Therefore the problem for us is to retain the good things of industrialism and to get rid of the evil that attaches to it. We must profit by the wealth it produces, but see to it that wealth is evenly distributed among those who produce it.

The triumph of the machine and of industrialism meant the triumph of the classes that controlled the machine. It is a well-known fact that the class that controls the means of production is the class that rules. In olden times the only important means of production was the land, and therefore those who owned the land were the bosses.

Industrial revolution = పారిశ్రామిక పరివర్తనము, triumph = విజయము production = ఉత్పత్తి. boss = అధిపతి

11

Ancient man advanced and gradually encroached upon wild nature. He cut the forests and built the houses and tilled the

land. Man is supposed to have conquered nature to some extent. People talk of the conquest of nature. This is loose talk and it is not quite correct. It is far better to say that man has begun to understand Nature; and the more he has understood, the more he has been able to co-operate with Nature and to utilize it for his own purposes. In olden days, men were afraid of nature and of natural phenomena. Instead of trying to understand, they tried to worship and make peace-offerings, as if Nature were a wild beast, which had to be appeased and cajoled. Thus thunder, lightning and epidemics frightened them and they thought that these could be prevented only by offerings. Many simple people think that an eclipse of the Sun or the Moon is a terrible calamity. Instead of trying to understand that it is a very simple natural occurance, people needlessly excite themselves about it, and fast and bathe to protect the Sun or the Moon.

Nature = ప్రకృతి; phenomena = పరిస్థితులు; cajole = బుజ్జగించు; excite = ఉద్రిక్తులగు. appease = శాంతిపరచు.

12

We want to build a strong race for future generations but we shall achieve it only by extreme physical care in every home and every school. It is the duty of parents and teachers to watch the well-being of the children in order that they may live without care or worry. They must be happy; we must fight and struggle for them to assure their happiness.

We want to bring about reformation in India along every line. We must become vital flames in order that other lamps may be lighted at our torch. We must energize the world, because we have understood with creative devotion. Because we have felt reality, we must act nobly. We must as a new body, create new ideas, we must introduce new reforms which shall shatter the old superstitions. We must use intelligence while we destroy, so that there may be a new flow of life. We must set aside all the old thoughts, and begin a new day. I am sure that a new Day is beginning all over the world if you could only see it. A new dawn is coming if you could only feel it.

race = జాతి. generation = తరము, care = చింత, reformation = పునర్తనము, energize = శక్తివంతము చేయు.

13

With the British conquest dated an era of foreign rule, not by an alien ruler but by an alien nation. India began to be exploited for the first time by a foreign nation in the interests of a foreign nation. She could supply the needs and satisfy the greed of rulers and invaders, but it was impossible to protect herself from decay, now that there was organised exploitation by an organised nation for the satisfaction of the needs of a distant foreign nation. This exhausted India and made her prostrate; this accelerated the break up of her social ideals, helped the

13

growth of new classes in Indian society forming the link in the chain of British exploitation, and introduced "the politics of begging". It was in this background that Tagore's political ideals took form and shape.

exploit = దోచుకొను; invaders = ముట్టడివారు; make prostrate = కృంగిపోవఁజేయు; background = పూర్వరంగము; accelerate = త్వరపడు

14

The first quarter of the nineteenth century saw the establishment of British supremacy in India. Within the space of two centuries a small company of intrepid merchants from over the seas had become the rulers of a vast continent. The people of India, both Hindu and Muslim, awoke one fine morning to find the great Moghul Empire fallen and the new empire of the British risen on its ruins. India's first reaction was a sigh of relief; after decades of warfare and strife, the country was blessed with the beginnings of a long era of peace and political unity.

But this new phenomenon in Indian history held deeper implications within itself. For the first time after several centuries East and West met on the soil of India. India has been in direct cultural and commercial intercourse with ancient Greece, Rome and Egypt till the rise of the Arabian Empire. This contact was continued indirectly through the Arabs till about the middle of the thirteenth

century. With the rise of the Ottoman Empire this contact almost ceased and India became a memory with the peoples of Europe.

Intrepid = సాహసికులైన ; reaction=ప్రతిక్రియ ; relief=బాధానివారణము ; era=శకము ; implication= అంతరర్థము ; cultural = సాంస్కృతిక; intercourse= సంబంధము; contact=అనుబంధము.

15

Mahatma Gandhi

Prayer has saved my life. Without it, I should have been a lunatic long ago. I have had my share of the bitterest public and private experiences. They threw me into temporary despair. If I was able to get rid of that despair, it was because of prayer. Prayer has not been a part of my life as truth has been. Prayer came out of sheer necessity. I found myself in a plight where I could not possibly be happy without prayer. The more my faith in God increased, the more irresistible became the yearning for prayer. Life seemed to be dull and vacant without it.

I had attended the Christian religious services in South Africa, but they failed to grip me. My Christian friends supplicated God, but I could not do so. I failed grievously. I started with a disbelief in God and prayer. And until a late stage in life I did not feel anything void in life. At that stage I

felt that as food was indispensable to the body, so was prayer indispensable for the soul.

despair=నిరాశ; plight=పరిస్థితి; yearn=ఆపేక్షించు; services=ఆరాధనలు; supplicate = బ్రతిమాలుకొను; grievously = ఘోరముగా; void = శూన్యము; indispensable=తప్పనిసరి; lunatic=పిచ్చివాఁడు.

16

"What is wealth?" asked the friend and replied "Not gold and silver". A traveller who lost his way in the desert could not eat or drink gold and silver. He would gladly exchange all the gold and silver in the world for a morsel of food or a drink of water to sustain life. Gold and silver only provide a handy medium for the exchange of useful commodities. A nation's wealth was measured not by the precious metal in its vaults, but by the useful commodities it possessed and the capacity to produce them. A nation that had healthy and industrious men and women with the skill and talent to produce useful commodities, was a rich nation, although it did not own an ounce of gold or silver. On the contrary, a nation that lacked these was a poor nation, in spite of all the gold and silver it might possess. A person who did not produce but only consumed was a parasite living upon the industry of others and became a burden to society. Capacity to earn money was no measure of talent. A money bag which a man made by exploitation

at the expense of others was not an asset to the country.

handy medium=హితైనసాధనము; commodities=సరుకులు; parasite = పీడపురుగు; at the expense of others=ఇతరులనదోచి; asset=ఆస్తి; vaults=కొట్టులు

PART II

1

Those who transgress the laws of man sometimes escape punishment; but the laws of nature can never be broken without paying the penalty. The man who steps over the side of a cliff, consciously or unconsciously meets the consequences of his action swiftly whether he be sinner or saint; and the laws of health can no more be broken with impunity than can the law of gravitation. When effects follow quickly upon causes, we learn the relationship between them readily and from our childhood avoid actions which produce pain as a burnt child dreads the fire. Science has shown that a disease is just as definitely due to a particular cause, preventible or otherwise, though it may not tread closely upon the heels of action. Ignorance of the law may sometimes be pleaded in a court of justice in palliation of an offence; but nature accepts no such excuses and decrees a punishment for every crime against her.

with impunity=శిక్షలేకుండ; gravitation=భూమ్యాకర్షణము; heel of action=కార్యమునకు వెనువెంటనే palliation=తగ్గింపు; decree=విధించు; tread=కలుగు.

2

Gandhi held strong views on economic, social, and other matters. He did not try to impose all of these on the Congress, though he continued to develop his ideas and sometimes in the process varied them, through his writings. But some he tried to push into the Congress. He proceeded cautiously, for he wanted to carry the people with him. Sometimes he went too far for the Congress and had to retrace his steps. Not many accepted his views in their entirety ; some disagreed with that fundamental outlook. But many accepted them in the modified form they came to the Congress as being suited to the circumstances then existing. In two respects the back ground of his thought had a vague but considerable influence ; the fundamental test of every thing was how far it benefited the masses, and the means were always important and could not be ignored even though the end in view was right, for the means governed the end and varied it.

impose = విధించు ; vague = అనిర్ధారితమైన ; fundamental = మూలాధారమైన ; means = సాధనము ; end = ఫలితము.

3

London is the hub of the world. From the limits of the earth come people to visit the capital of the British Empire and revel in its glories. "To live in London is by itself an Education," which the dry print can never adequately impart. London is a meniature

of the wide world. In its museums and town-halls, in its galleries and picture halls, and in its exhibitions one sees the old and the new world side by side. Sight seing in London would roughly amount to a hasty tour round the world; for in its halls and museums are collected things ancient and modern of all the countries of the world. We see there how the Indian Goldsmith works, how the Australian aborigines make fire, how the Newzealander builds his hut, how the Red Indian paints his body with colours and decorates it with feathers. The ancient hieroglyphics are there, the Egyptian mummies, some of them dating to three or four milleniums before Christ, the stone inscriptions of the Assyrian and Babylonian civilisations and a thousand other things. It would be difficult if not impossible to imagine of a thing existing in any part of the world without finding it in London.

hub=చక్రిమధ్యము ; revel=వినోదించు ; milleniums=వేయిసంవత్సరములు; Hieroglyphics=బొమ్మలలిపి.

4

The most prominent of recent tendencies in literature which holds the promise of a great future, is the 'New poetry'. Unlike the new drama and the new novel, it is not imitative. Though profoundly influenced by Bengali literature on one side and English on the other, it has neither borrowed the substance nor copied the form from outside. It is the product of literary tendencies long

lying dormant, now awakened to activity by the impetus of new forces from outside. The significance of the new poetry lies in the fact that it marks a return to Desi type of literature–the native element in which the Andhra mind can flower and bear fruit. From the 12th century onwards our poetry has been a wanderer in the realm of Sanskrit culture. The new poetry marks the joyful home coming of the prodigal (తప్పిపోయినబిడ్డ) much of it is strewn broad-cast in contemporary magazines and hence it is difficult to assess correctly its value and tendency. As far as can be judged, it is expressing itself in lyric and sonnet.

tendency = పోకడ, రీతి; imitative = అనుకరణ; dormant=అడుగునబడియున్న; impetus=ఉద్వేగము; significance = ప్రాధాన్యము; assess = విలువకట్టు; lyric and sonnet=గేయములు, పాటలు.

5

The virtues of mercy, non-violence, love and truth in any man can be truly tested only when they are pitted against ruthlessness, violence, hate and untruth.

If this is true, then it is incorrect to say that Ahimsa is of no avail before a murderer. It can certainly be said that to experiment with Ahimsa in face of the murderer is to seek self-destruction. But this is the real test of Ahimsa. He who gets himself killed out of sheer helplessness, however can in no

wise be said to have passed the test. He who when being killed bears no anger against his murderer and even asks God to forgive him is truely non-violent. History relates this of Jesus Christ. With his dying breath on the cross, he is reported to have said "Father, forgive them for they know not what they do". We can get similar instances from other religions but the quotation is given because, it is world-famous. It is another matter that our non-violence has not reached such heights. It would be wholly wrong for us to lower the standard of Ahimsa by reason of our own frailty or lack of experience.

ruthlessness=నిర్దాక్షిణ్యము, frailty=దౌర్బల్యము.

6

As a result of the economic transition and the spread of western ideas; appeared the educated middle class of India which has exercised a tremendous influence in the reformation of religious, moral, social and political life. In the middle ages the pandits and moulvis formed the learned class which exerted much influence on the religious life of society, but possessed little influence with the rulers. The modern educated class which consists of professional men like lawers, doctors, teachers and journalists and of industrialists, bankers and traders carrying on their business in accordance with modern methods, forms a most powerful group. The Indian officers of the government belong to this class, and the efficiency of the administration has largely depended upon them.

This class has supplied most of the leaders of the movements which have transformed Indian society. The rise of the educated middle class has been one of the most important results of the establishment of British rule in India.

transition=పరివర్తనము; professional men=వృత్తిపరులు; journalists = వార్తాపత్రికాసంబంధులు; industrialists=పారిశ్రామికులు; efficiency=పటుత్వము సామర్థ్యము; movements=ఉద్యమములు,

7

All over the world, but especially in India, although people may attend Church or Puja every day, the worship, the devotion they feel then, is not applied with intelligence and common sense to the things of daily life. Civilisation does not consist of big actions done just once; it consists in continuous effort day after day, in little things perfectly done which produce the flower of civilisation. We, in India, who have known a little more, studied and thought a little more, must make tremendous efforts to produce this flower, to create a magnificent morality, to have once again a great and mighty civilisation.

To achieve this, we ought to look upon religion, especially in India, as a unifying force. Here are so many different castes, so many different races, so many different temperaments and religious ceremonies, that religion should have the definite object of

unifying them all. Whenever we worship we should have in mind, the thought of India as a whole and its people as one, in spite of all the differences that exist. Through India we ought to send out spiritual force to the whole world, because India always has been and always will be the spiritual centre of the world.

flower of civilisation = నాగరికతాసారము (విగ్ర);
magnificent=మహత్తరమైన; temperament=ప్రకృతి.

8

Hinduism and Islam, quite apart from their purely religious teachings, lay down social codes and rules about marriage, inheritance, civil and criminal law, political organisation and indeed almost everything else. In other words, they lay down a complete structure for society and try to perpetuate this by giving it religious sanction and authority. Hinduism has gone farthest in this respect by its rigid system of caste. This religious perpetuation of a social structure makes change difficult. So progressive people tried to seperate religion from the social structure and institutions. The reason they gave was that these old institutions, which religion or custom had imposed on the people in the past, were no doubt proper and suitable for the conditions that prevailed at the time of the scriptures. But these conditions had greatly changed now and the old institutions did not fit in with them. Ordinary common

sense tells us that a rule made for a bullock cart would not suit a motor car or a railway train.

codes=స్మృతులు; civil law=దివ్వాని వాదపు చట్టము; criminal law=నేరముల చట్టము; perpetuate=శాశ్వతీ పఱచు; sanction=అనుమతి; progressive= పురోగామి.

9

Ideas and economic conditions make revolutions. Foolish people in authority, blind to everything that does not fit in with their ideas, imagine that revolutions are caused by agitators. Agitators are people who are discontented with existing conditions and desire a change and work for it. Every revolutionary period has its full supply of them; they are themselves the outcome of the ferment and dissatisfaction that exist. But tens and hundreds of thousands of people do not move in action merely at the bidding of an agitator. Most people desire security above everything; they do not want to risk losing what they have got. But when economic conditions are such that their day-to-day suffering grows and life becomes almost an intolerable burden, then even the weak are prepared to take risks. It is then that they listen to the voice of the agitator who seems to show them a way out of their misery.

Agitators=ఆందోళనాపరులు; ferment=పొంగు.

sense tells us that a rule made for a bullock cart would not suit a motor car or a railway train.

codes=స్మృతులు; civil law=ద్రవ్యవివాదపు చట్టము; criminal law=నేరముల చట్టము; perpetuate=శాశ్వతపఱచు; sanction=అనుమతి; progressive=పురోగామి.

9

Ideas and economic conditions make revolutions. Foolish people in authority, blind to everything that does not fit in with their ideas, imagine that revolutions are caused by agitators. Agitators are people who are discontented with existing conditions and desire a change and work for it. Every revolutionary period has its full supply of them; they are themselves the outcome of the ferment and dissatisfaction that exist. But tens and hundreds of thousands of people do not move in action merely at the bidding of an agitator. Most people desire security above everything; they do not want to risk losing what they have got. But when economic conditions are such that their day-to-day suffering grows and life becomes almost an intolerable burden, then even the weak are prepared to take risks. It is then that they listen to the voice of the agitator who seems to show them a way out of their misery.

Agitators=ఆందోళనాపరులు; ferment=పొంగు.

10

No one has more strongly criticised the machine system than Tagore where man is a mere living money bag, jumping from profit to profit and breaking the back-bone of human races in its financial leap-frog. The profit motive has come in for severe condemnation at the hands of Tagore as the profiteer's bushel hides the light of truth and the profit-making age is vulgar–" it sneers but it does not know how to smile". He is not however indifferent to the creative aspect of the machine-system nor is he forgetful that the primary duty of civilisation is to establish inter relation and not to extirpate the distinctness of the different parts. Civilisation should therefore take its firm stand upon the basis of co-operation; and whatever is richest in man's life comes from this mutual co-operation. This mutuality is absent in the game of mere breaking and getting.

Leap-frog=కప్పగంతులాట ; bushel=కొలమాన ;
vulgar=నీచము; extirpate=ఉన్మూలించు.

11

Any one approaching Lhasa from the north-west must cross seven of the mountain systems in succession. It is not really difficult, except at one or two points, as there are numerous gaps; but even in the valleys one is constantly at a height of 15000 feet or over, and the rare air makes exertion strangely laborious. One's heart beats as if it would

burst its prison, and the prospect of a climb up even an easy pass is a dismal one. The greatest difficulty, however is to keep the animals of the caravan alive; for throughout the first part of the journey all their food must be carried on their backs. No sooner does one get into the slightly more genial southern valleys than Tibetan shepherds become common, while the plains are dotted by their herds of yak or sheep; and these people are bound under penalty of a horrible death to report to the Lamas any foreigners found roving the land. Consequently, if one attempts to feed animals at these points, ones presence is soon detected, and as the news passes by word of mouth with extraordinary rapidity, opposition can be placed in the travellers' way before they are even aware that their movements have been seen.

laborious = శ్రమకరము; dismal = దుఃఖకరమైన; caravan = వర్తకులగుంపు; penalty = శిక్ష; roving = సంచరించు.

12

The rise of men of science to great eminence in the State is a modern phenomenon. Scientists like other innovators, had to fight for recognition. Some were banished; some were burnt; some were kept in dungeons; others merely had their books burnt. But gradually it came to be realized that they could put power into the hands of the State. The French revolutionaries, after mistakenly guillotining Lavosier, employed his surviving colleagues in the manufacture of explosives.

In modern war the scientists are recognised by all civilised governments as the most useful citizens, provided they can be tamed and induced to place their services at the disposal of a single government rather than of mankind.

Both for good and evil almost everything that distinguishes our age from its predecessors is due to science. In daily life we have the electric light, the radio, and the cinema. In industry we employ machinery and power which we owe to science.

innovator=క్రొత్తకల్పనలుచేయువాఁడు; guillotining=ఉరితీయుట; eminence=ప్రాముఖ్యము; power=విద్యుచ్ఛక్తి.

13

Nehru's talk on Gandhi's as assassination. It is customary in this house to pay some tribute to the eminent departed, to say some words of praise and condolence. I am not quite sure in my own mind if it is exactly fitting for me or for any others of this house to say much on this occasion, for I have a sense of utter shame both as an individual and as the head of the government of India that we should have failed to protect the greatest treasure that we possessed. It is our failure, as it has been our failure in the past many months to give protection to many an innocent man, woman and child; it may be that the burden and the task was too great for us or for any government; nevertheless it is a failure. And to-day the fact that this mighty person whom we honoured and loved

beyond measure has gone because we could not give him adequate protection is shame for all of us. It is shame to me as an Indian that an Indian should have raised his hand against him, it is shame to me as a Hindu that a Hindu should have done this deed and done it to the greatest Indian of the day and the greatest Hindu of the age.

condolence=పరామర్శ. Adequate=చాలినంత.

14

Death is a mighty potentate to whom all must yield. All who have gone before you have submitted to the stroke of death. All who come after you, shall undergo the same fate. The great and good, the prince and the peasant, the renowned and the obscure, travel alike the road which leads to the grave. At the moment when you expire, thousands throughout the world shall with you, be yielding up their breath. Can that be held to be a great calamity which is common to you with everything that lives on earth—which is an event as much according to the course of nature as that leaves should fall in autumn or that fruit should drop from the tree when it is full ripe. The pain of death cannot be very long and is probably less severe than what you have at other times experienced. The pomp of death is more terrifying than death itself. It is to the weakness of our imagination that it owes its chief power of dejecting the spirits, for when the force of the mind is roused, there arefew

passions in our nature that have not been able to overcome the fear of death.

potentate=అధిపతి; obscure=నామరూపములులేని; pomp=ఆడంబరము; passion=తీవ్రభావము.

15

A blind reverence for the past is bad anp so also is a contempt for it, for no future can be founded on either of these. The present and the future invariably grow out of the past and bear its stamp, and to forget this is to build without foundations and to cut off the roots of national growth. It is to ignore one of the most powerful forces that influence people. Nationalism is essentially a group memory of past achievements, traditions and experiences, and nationalism is stronger today than it has ever been. Many people thought that nationalism had had its day and must inevitably give place to the evergrowing international tendencies of the modern world. Socialism derided national culture as something tied up with a decaying middleclass. Capitalism itself became progressively international with its cartels and combines, and overflowed national boundaries. Trade and commerce, easy communications and rapid transport, the radio and the cinema, all helped to create an international atmosphere and to produce the delusion that nationalism was doomed.

ignore=నిర్లక్ష్యముచేయు; Nationalism=జాతీయత; tradition=సంప్రదాయము; socialism=సామ్యవాదము;

capitalism = ధనికతంత్రము ; cartels = ఒడంబడికలు;
delusion = అపభ్రమ. International = అంతర్జాతీయ.

16

The most important dintinction between the animal and man is this, that the animal is very nearly bound within the limits of its necessities, the greater part of its activities being necessary for its self-preservation and the preservation of race. Like a retail shop-keeper, it has no large profit from its trade of life; the bulk of its earnings must be spent in paying back the interest to its bank. Most of its resources are employed in the mere endeavour to live. But man, in life's commerce is a big merchant. He earns a great deal more than he is absolutely compelled to spend. Therefore, there is a vast excess of wealth in man's life, which gives him the freedom to be useless and irresponsible to a great measure. There are large outlying tracts surrounding his necessities, where he has objects that are ends in themselves.

The animals must have knowledge, so that their knowledge can be employed for useful purposes of their life. But there they stop. Man also must know, because he must live. But man has a surplus where he can proudly assert that knowledge is for the sake of knowledge. There he has the pure enjoyment of his knowledge because there knowedge is freedom.

resources = మూలశక్తులు. ends = ఫలితములు.

The Hindu and Muslim orders had many things in common. They believed in one God who was called by many names. They sought salvation through the help of a spiritual guide. They followed similar methods of self-realisation through meditation and passed through the same stages in the path of discipline which led to it. Both condemned hypocrisy, external works of piety, distinction between man and man whether based on birth or wealth or position. The idea of a quiet and ascetic life fascinated their minds. For both the abandonment of the world was the highest aspiration and the love of God the one supreme purpose of life. This purifying and elevating religion ennobled the minds and elevated the character of the people. Under its influence a common desire for equality and freedom of men of all castes and classes sprang up and the attitude of men towards women began to change. Many social and moral reforms were undertaken, for example, the abolition of child marriage and sati and the prohibition of drinking.

orders=మతపద్ధతులు ; self-realisation=ఆత్మానుభవము ; fascinate=ఆకర్షించు; spiritual=ఆధ్యాత్మిక; meditation = ధ్యానము; ascetic = వైరాగ్యపు; elevating=ఉన్నతిపఱచు.

Maruti Printing House, Amalapuram.